

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Physica particularis - Cod. Ettenheim-Münster 331

[S.l.], 1713

Disputao Ima

[urn:nbn:de:bsz:31-131717](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131717)

Disputatio Ima.
De
Mundo Caelo et Elementis.

Cum omnia quocumque aut oculus videre, aut
auris audire, aut capere intellibus sufficiunt, crea-
tores sunt elementa Deum, qui solus a se, et a
quo cetera omnia profluxerunt, nihilque bonum
in orbe sit, sed non participativum foret nisi boni
et perfecti, mundus quoque a munditie et ornatu
ita dictus non oberrante captus a Deo partici-
cipatum quodam bonum esse solam est, et ornata
testatur hinc plus Boetio libris de consol.
philosophiae inquitur: Tu curata superno ducis ab
exemplo, plura pulchra pulcherrime ipse mundus
gerens similis ab imagine formans, vnde et
mundus dicitur quodammodo, idem scilicet: qui in mente
Dei priusquam motus fierent aut formaretur terra
et orbis usque Deo existebat, et idem archetypus
idealium suorum exemplum dicitur, cuius disquisitionis Philo-
sophia in Philo. Alter mundus a tota coeli terrarumque
compositus ad extra formata et per insulam operata
nosse videtur hinc oculis, vnde et somnia fortibus
mundi Ethici et contemplati, diuinitatem mundus
ipse in angelicum seu spirituale, et corporeum id est
materialem, angelicus mundus collectio est omnium

Articulus primus

Mundo De in genere

A Cum mundus ex arte libro ad Alexandru[m] uiciale
dicitur sit compages e[st] color et terra atq[ue] i[n]
naturalis, q[ui] i[n] illa quiescit coagmentata, sicut
sicut uerum e[st], cui n[on] e[st] unu[m] aliq[ui]d per se, nec
unitate essentiali, seu s[ub]stantia, nec unitate in-
tegrali seu sp[irit]uali; n[on] unitate s[ub]stantia, q[ui] color
et terra diuersa s[un]t essentia et s[ub]stantia s[ub]stantia
sicut s[un]t eas res, q[ui] s[un]t q[ui] s[un]t, ut palea e[st] non
unitate sp[irit]uali seu integrali, quia i[n] color,
terra atq[ue] plurimo i[n]o[] parat[ur] et i[n] sp[irit]uali
et n[on] sp[irit]uali. unde dicitur mundu[m] unu[m] e[st] unitate
ordinis s[ub]stantia ad instar aliu[m] experit[ur], n[on] sicut
experit[ur] n[on] e[st] s[ub]stantia congelies n[on] s[ub]stantia s[ub]stantia
conu[er]sio dispositio et s[ub]stantia, ita q[ui] mundu[m] n[on] e[st]
qualiscunq[ue] compages s[ed] compages ordinata et
s[ub]stantia ordine disposita sicut q[ui] experit[ur] unu[m]
e[st] unitate ordinis, ita et mundu[m] ordine unu[m] e[st]
pro n[on] s[ub]stantia proxima h[ab]et corpora calcepsia, ele-
mentaria, et ea elementarib[us] mixta h[ab]entia
ut ho[m]ines et bruta, h[ab]entia inanimata, ut metalla
et lapides, pro s[ub]stantia uero i[n] s[ub]stantia h[ab]entia ordinata
disposone ordinis et s[ub]stantia.

eterno, quia non esset per duracionem, a se ante
infinitas, et pro alterutra duracione erat nihil
dicitur, non erat, nisi hoc ad existit ab eterno
causa estale sit: quod quod creatur est ab eterno.
neque forte dicitur mundus creatur non esse: hoc est pro
supra scripta citata, in principio non creavit deus
et 2do supra est, quod ita mundus foret ens, certum
et a se, adeoque et iste deus, cuius ratio nostra est esse
ens a se, quod dicere nec artes, nec ulla alius
philus presumet, nisi qui granineum lapideum, aut lignum
deus sibi fingit: omne monet mundus creatur esse
in ipse. Et dicit, cum fallere potuerit esse ab eterno?
pro quo sit

3

Appert: 2. nec mundus nec alia creata sunt aut potuit
existere ab eterno contingente sed est, tunc duracione
qua pro priori existere non potuerit. ita conior tu
deus in Thomass. supra aliquos paucos et Thomassa.
Barbari. a conio tu P. P. et concilio omnimode
agnoscantur, nullas creata esse in suo Creatoricoalena,
et deo caelle sua Patri eterno in verbum, aut pro
offus dependentia negantur, ne quod ariani heterodoxe
voluerit, sicut in pia sberet creata quod aitari hanc
potest, si aliqua creata calgenitue ab eterno esse pot.
unde et in alios P. Damascens lib. 1. de fide ortho.
ait, nil quod a non esse ad esse tradunt, pro suo principio
et coeternum, unde sberet, atque se quod creatur
non esse ad esse tradunt. quod in mundus et omnia
alia creata eo ipso quod creata sunt, creatur,

et a n e ad e tradunt, n pt e suo pncipio seu
creatori coeterna qd in fieri manifestu e. p. ate-
gornthe eterna e pael.

Philoz. r. rone: implicat creat' aliqua ab aeterno 4
catgornthe existere: qd fieri n pt. p. a. implicat
qd gditione importat, atq; aliqua qualemengs creat'
ab aeterno catgornthe existere gditione importat: qd
et implicat. p. m. a n e ad e tradunt, et n a
n e ad e tradunt gditione importat, atq; aliqua
qualemengs creat' ab aeterno catgornthe existere,
id a n e ad e tradunt, et n a n e ad e tradunt
importat: qd aliqua qualemengs creat' ab aeterno catgornthe
existere gditione importat. M. e. n. a. gditionis affas
et regas simpd de eod m ostendit. imo quid aliqua
cream ab aeterno catgornthe existere importat, ea
cream in ipso qd creat' pnt, e tradunt a n e ad
e, creat' qippe a pncipio alimig ex nihilo ad aliquid
adcoys e tradunt a n e ad e. et 2do etiam
importat ea n e tradunt a n e ad e, qd ita pnt.
catgornthe ab aeterno existere in data explicacione
in aperte e tali duracione existere, qua priori
existere n potuerit, atq; qd tali duracione existit,
qua priori existere n potuerit, pro oi excogitabili
duracione iam e et existit; qd qd catgornthe aeternu
existit, pro oi excogitabili duracione existit.
Unde pnt atq; qd pro oi excogitabili duracione
existit, creat' et a nihilo se n e tradunt
ad e, e n pt, e ex pro hi qto sub nihilo erat.

qd plures et ad eternitate, ut nullu tempore delectate
 sit assignabile, in quo et ante qd se n possit commu-
 niare creaturis. Primo. ubi ubi nullu tempore e
 delectate assignabile ad aliquid poutne in quo
 et ante qd deq eid se coniecta n potuisset,
 itud e' ab eterno sinealgentia: qd p' audet
 insuper, qd eterna dei bonitas est magis pfecta
 a pte post, qm a pte ante, qd heterodoxu foret
 ut manifeste h'et, eternitate sua a pte ante n
 ee simplr infinite pfecta: qd ita p'at: eternitas
 sua n ee simplr infinite pfecta a pte post, ni a
 pte post ee magis ac magis participabilis in infinitu.
 qd et n ee simplr infinite pfecta a pte ante,
 ni a pte ante ee ulterius et ulterius participabilis
 in infinitu. p'p'it. ubi ad mundu et alia quovis
 crea p'el ee ab eterno sinealgentia, ia pte ante
 n foret infinite participabilis in eterno et in-
 finitum: qd nq infinite pfecta a pte ante, et n
 infinite pfecta a pte post.

Tertio 2da
 Respondetur objectis.

Obj. i. q'ra apert. i. D'us Deus, ab eterno: qd et mundu
 n ab eterno. p. C. pro si iurare, qua d'us Creator
 mundi. Ist d'us mundus, atq' deq e' Creator mundi:
 qd p. deq d'us ab eterno et mundu dabit ab eterno.
 in fide verba d. M. p. de certia correlat'ionu d. qd
 p'nt p'el n p'lu h'ora d' et noa, atq' Creator, et

mundus est correlativa: quod de veritate corum est, quod sunt,
sunt natura, et ex fortiori pro omni duratione, qua dicitur
Creator mundi, et debet dari iste mundus. unde,
solummodo. atque Creator mundi dicitur ab aeterno: quod
et mundus est ab aeterno. Ita articulus.

P. G. A. N. C. ad huiusmodi D. M. pro omni duratione, qua
dicitur Creator mundi, quia dicitur, et reduplicative in seipso
debet dari mundus G. M. qua dicitur Creator mundi
idem, qua dicitur Deus, qui per essentiam mundi positionem
in seipso patet et Creator, debet dari mundus N. M.
et G. M. D. C. quod si Deus dicitur ab aeterno, Deus creans
qua dicitur, et mundus dicitur ab aeterno G. C. si Deus
creans dicitur ab aeterno, et creans in seipso mundus,
mundus erit ab aeterno N. C. ad huiusmodi dicitur corre-
lativa dicitur dicitur et necessario sunt natura, in corre-
lativa fundamentalia, ita pro omni seipso dicitur non est filius
sicut paternitas et filius sunt sunt natura, quia haec
non ita est correlativa filia. Creator enim et creatura
est relativa transcendentalis non filia iuxta dicta
in quibus de relatione transcendentali, et naturali unde
et in hoc nota fuit, obtinet solus Deus qui Creator
est, et ab aeterno, non enim est ab aeterno a illis Creator
mundus vero et alia creatura mensuratur a Deo
qua Creatore in qui Creator est.

8 Dicitur: iuxta Theologos orthodoxos Deus est immutabilis
unde et ipse dicitur per prophetam ego Dominus, et non
mutor, atque si Deus in seipso crearet mundum

9
 Quid j. a Theop. orthodoxis Deo negari de muta
 bilitate esset, qua in se mutatur, non vero de essentia
 sui, ut aiunt adina, qua res aliqua esse
 potest et extra se mutatur, et dicitur modo denominat,
 non quia in se mutatur, sed quia mutat alia a se,
 et hac ratione de non creante filio creante, de non
 sanctificante sanctificante, non recipiendo filio
 aliquid in se, seu propria se imitando, sed
 solum active et passive se habendo. Unde et dicitur
 per M. Deo a' immutabilis, immutabile sui, essentia,
 et propria G. M. et immutabilis, immutabile essentia,
 adina, et passiva creantur N. M. et D. m.,
 aliquid per Deum in tempore crearet mundus, Deo non
 foret immutabilis, immutabile sui, essentia et propria
 N. m. immutabile activa, essentia et passiva creantur
 G. m. et N. C. Deo per Prophetas dicens ego Deo
 et non mater loquitur de mutabile sui, essentia et
 propria, non de immutabile essentia activa et per
 passiva creantur, sed de hoc Theop. plura de attri-
 butis dicitur.

10
 Ad 2. N. m. ad hunc solum N. frivolam et sacrilegam
 illam gloriolam, Deum tempore ab eterno otiosum, si prima
 creatura ab eterno non fuerit, licet enim creatura ab
 eterno dari non possit, generabat tamen Deo Patrem
 solum Deum solum eternum, et una cum ipso sperabat
 solum solum, necnon Deum Patrem filiosque coeternum coeque
 essentia, et omnipotentem, et insuper infinita sui
 cognitione eternum distinguabat, et in creatura sese
 amabat amore, decessit in unum in tempore

13

Subj. 2. supra eand. apert. si mundus fuisse potest
 ab eterno, Deo si foret ante perit. Deo esse certum
 est ante purg. aut certum est Deo Deicolis: qd. et certum
 est Deo mundum fuisse potest ab eterno. p. p. q. la.
 si mundus potest fuisse ab eterno & Deo fuisse in
 potentia ad idem potest, atq. qd. in potentia ad aliquid
 si ante purg. atq. est purg. excludit se potentia. qd.
 si mundus fuisse potest ab eterno, Deo si foret
 ante purg. confirmat si id manens id supra fuit
 id, atq. Deo ab eterno in eternum supra est id.
 qd. et ab eterno fuit id, et supra in mundum fuisse,
 et nobis qd. est, mundus ab eterno erit.
 Deo et nra supra faciunt, qd. melius est. De melius
 et mundum supra est, qm. si se, se in potentia fuisse
 si se vero ante perfectionem negaret ante eig. p. ratione.
 qd. et mundus a Deo ab eterno factus dicens est.

14

Q. ad obitum id arguitur, dare nihil adrogat nil, p. laret
 tamq. et hodie hodie genitos esse ab eterno tant. Deo
 si se ante purg. si nra est Deo foret in potentia ad
 creando nra hodie genitorum, qm. fuerit ad
 creando mundum. si qd. ideo ante purg. si foret, q.
 ab eterno mundum si creavit, certe nra hodie nra
 in eternum finit gentis erit ante purg. quia supra
 est in potentia plura in infinitum creando. unde in foa
 d. M. nisi mundus fuisse potest ab eterno & Deo
 si foret ante purg. respu. perfectionem sibi in se
 et attributorum simpliciter simpliciter ut illi, Inuit Mell.
 si foret ante purg. respu. deo adu. foaru. in se
 per quas nra dignita. nra estimabla. Deo dignit.

ne ex fca G. M. et D. m. utq; Deo centralis s' adq; purg
 respu' pceditionu' sibi infciant G. m. respu' denomi
 natu' catfcau' N. m. et G. Deo dñi utq; purg ob
 sua' fuorangs' a'ributoru' simpliitate, quid ceatli;
 Deo et i' a'ris a' sui conuicãta' actiua' p'la' creati;
 eo ipso, qd' infinite sit et infinite conuicãtis, adeoq;
 solies et dñi conuicari n' p'it ipso in infinitu' sup'
 magis et magis conuicari potens sit.

15

Ad confirmat. breuiter D. M. Emanens id' sup' factu' id'
 si p' agent' ueriu' D. M. si p' agent' liberu' D. M. et
 illa dista' n' G. p'f. uerua' sup' aquat' id' d' uerua'
 eo qd' ex necessitate agent', Deo om' p'nt' liberu' s', atq; uero
 p' uerua' p'nt' pro sua' uoluntate detrecta' et d' uerua' uerua'
 uerua' op'is uigilom' efficiendi, et pro uerua' infinite
 uerua' suspendere exercitium et uerua' p'nt' op'is
 prout au' p'nt' uerua' s' p'nt' in p'nt' inueni
 creant' Deo colu' et terra.

Ad 2. q'firm: uerua' D. M. Deo et uerua' sup' faciunt
 qd' s' melig' sup' et uerua' ad fine' s' M. et D. m. sed
 melig' s' uerua' sup' s' qm' n' s', melig' s' uerua' et
 sup' s' m' melig' s' uerua' ad fine' uerua' imb. uerua'
 N. m. et c.

Obj. G. q'ra' apert. 2. Mundus potuit existere ab eterno
 p'nt' s' q'ra' p. a. q' d'ings' d'ar' p'nt' adq; p'nt'
 ad p'nt' effu' s' d'ar' effu' s' utq; ab eterno d'ar'
 uerua' adq; p'nt' ad p'nt' mundu'. qd' et ab eterno
 potuit p'nt' mundu'. M. uerua' ex l'nis certa, quid
 an' ad p'nt' effu' s' aliud q'nt' s' qm' uerua' adq; p'nt'?

16

in quo patet, Deo in causa adque completa ad adveniens effus
 ab eterno, effus Deo datur ab eterno: qd
 P. 1. a. ad hunc p. d. et. quomodo datur causa adque com
 pleta, et effus sit possibilis pro si duracione, et dari
 effus G. M. si effus pro si duracione categoria tali
 sit possibilis N. M. et D. m. atq. ab eterno datur
 causa adque completa ad adveniens mundi, et iste mundus
 ab eterno non erat possibilis N. m. et iste mundus ab
 eterno non erat possibilis, nisi non G. m. et N. p. non
 sufficiens ad positionem effus, qd causa in se sit completa
 potens, et requiritur insuper, ut iste effus pro si duracione
 arguta possibilis sit mundus in ex dictis priori parte
 impliat ab eterno categoria noni, qd, si dicitur magis,
 qd impliat Deo potens, et completa ad adveniens rem
 propria duracionis, ab eterno datur duracione dicit
 crassina; unde et argueri potest argutum, sicut modo
 quomodo datur causa adque completa ad adveniens effus
 potest dari effus, atq. ab eterno datur fuit causa
 adque completa Deo fuit: ad adveniens ab eterno crassina
 duracione: qd crassina duracione creari potuit ab eterno
 categoria.

107 Obj. 4. de contingens a Deo tolli potest ab eodem
 contingens, atq. mundo et alij quibus creati con
 tingens et in ipso: qd et et in ipso a mundo
 et alia quavis creati per Deum tolli potest. M. videtur
 in dicitur evidens, contingens namq. dicitur qd potest ad
 et abae: in quo patet ex asert. dicitur, ubi dicitur potuisse
 mundum creari ab eterno sicut categoria, unde
 sicut dicitur: atq. si Deo tolleretur et in tempore,

Com. D. cap. 9. qd potuit ee ab eterno finalitate
C. C. cat. q. 1. N. P. res. p. ex dictis illatu
facile, et vnde fit

Septio Octia
Quando mundus creatus fit et Quotus,
an unus et perfectus?

Cum ex dictis apper. qd. vna res mundus ab eterno n
fuisse p. creatus in proprio tempore, alia in d. inde
omittit questio, cum tempus quadripartit in vernali,
aestivale, autumnale et hyemale, quora qd. tempore
creatus fit, an in vere, an in aestate, an in autumnis
aut hyeme, itel. an plures, qm. vng. fit mundus, id est
an perfectus, an imperfectus? pro quoru. resolutione fit

19

Apper. h. qd. probabilis e. mundi machina vna tempore
die s. h. 25 Martij, qui s. m. n. v. mundus loquid. Dies
dominica fuerat, creata e. ita plerimi q. m. multos,
qui mundum mense septembri creatum arbitrantur.

Hic: de probabilis e. mundi machina p. creata e. qd.
et quo tempore p. reparata et recondita fuit, atq.
2do et spual. reparata fuit 25 Martij die quid. domi-
nica: qd. et illo die p. creata e. probabilis e.

M. dicit certa. v. b. in d. definit. r. a. l. r. a. c. ad p. b. a. r. i. o. l. o. q. d.
d. b. t. p. e. r. c. o. n. g. r. u. e. n. t. i. a. s. e. i. n. o. b. i. l. i. o. r. e. r. e. o. n. i. s. q. u. o. m. o. i. o. r.
r. e. o. n. i. s. e. c. o. n. g. r. u. e. n. t. i. a. p. o. q. d. m. u. n. d. i. m. a. c. h. i. n. a. c. r. e. a. t. a.
f. i. t. n. o. b. i. l. i. t. e. r. e. o. n. i. s. e. f. f. i. c. i. a. s. u. e. l. n. e. s. s. e. p. m. o. i. o. r. o. p. t. e. n. d. i. p. t.
c. o. n. g. r. u. e. n. t. i. a. q. m. 2do r. e. p. a. r. a. t. a. f. u. i. t. q. d. m. u. n. d. i. f. u. i. t. 2do
m. a. c. h. i. n. a. m. u. n. d. i. c. o. n. d. i. t. a. e. t. r. e. p. a. r. a. t. a. f. u. i. t. q. d. d. e. q.

in partibus earum diffusio et varietas, atque in ista hoc
diffusione et varietate ordo perfectus, ita ut horti
et arbores diuina perfectio in certis partibus diuisa fronde
floribusque ordinata, ista appareant, atque edificium et
machina mundi presentis hoc omnia sunt, mundus namque
diuiditur in calos et terra, easque partes quibus cali et
terra constant, nec non ista namque specifice et proprie
diuersa et variata sunt, hanc diuersitate et varietate
non obstante in partibus earundem ordo est, quis enim capi-
entibus illis non suspexit ordinem, ut ignis ceu adspi-
mus et feruissimum elementum in frigidissimi corporis
quod concavo locat, ubi frigus tunc minuit,
atque ideo ne et ipse turbatus noceret, in medio frigus
tunc et aeris colore, metiens profunditate sua, spatium
centies viginti mille quingentorum septuaginta
ordo miliarium usque conuenit mathematicorum, tem-
perante coloris intensione a superiori parte frigore
tunc, ab inferiorum aeris humiditate, qui in ignis
superficie locatus in duas regiones diuiditur
metiens in supremam usque regionem ubi aer colore ignis
ita rarefactus, ut ignis potius habeatur quam aer,
viginti quatuor miliaria, ab inferiori parte septuaginta
quatuor aut ubi miliaribus profunda superata a terra
in sex mille septuaginta miliaria in profundum
diuersa, ubi plurima alia retineam, qua latius
oculus animusque videre, quam talis longum scire poterit.

23. **Asperitas B.** Cum Dei potentia sit infinita, et si unus
tunc aut creatus sit mundus, infiniti in hunc modum
non numero duobus, sed et per diuersi creabile sunt.

Sa comunis S. Patrum Theologorum et Philosophorum
 Arlet Wiglesiffa erronee arbitrante, deus
 Libere sua necessitate sua iuncta opori, adeoq
 sua a Deo p[er]mittibilia fuisse p[er]ta ab eterno.
 p[er]bar. De r[ati]one entis per centia in di g[ra]re
 p[er]fectionis infinite perfecti e[st] n[on]m in comu[n]ari
 entis a se participato, q[ui]a infinites nobil[is] ab
 infinitis alij comu[n]ari p[er]it iuncta dicit de infinito
 in Phisica Inssli, atq[ue] Deo e[st] p[er] Ens per centia
 in di g[ra]re p[er]fectionis infinite p[er]fectu[m], ut p[er]des doret.
 q[ui]o Deo n[on]m et nulli crea[ta] in comu[n]ari p[er]t
 q[ui]a infinites, et a syncretizante infinitis aliis
 p[er]fectionis comu[n]ari p[er]it. p[er]mo: atq[ue] mundi e[st] crea[ta]
 a ens participato a Deo: q[ui]o et si Deo velit, in-
 finiti alij syncretizant[ur] a Deo participante
 creabiles et mundi, sine q[ui]o id est: q[ui]o infinitis
 aliis mundi Deus comu[n]ari p[er]t, e[st] p[er]m e[st]
 q[ui]o l[et] p[er]sens mundus, e[st] p[er]m e[st] nobil[is] et p[er]ce
 diuersu[m]. Confirmat: dignitas Dei sua p[er]t
 q[ui]o n[on] implicat ex p[ar]te p[er]uendoru[m], atq[ue] etia[m]
 syncretizante infiniti mundi n[on] implicat ex ip[s]o,
 q[ui]o dignitas Dei sit infinita: q[ui]o.

Partis 4ta

Respondetur obiectis

Obij: i contra assert. p[ri]m[am] probabilis mundus creat[us] 24
 est mense Septembri q[ui]o martis, q[ui]o p[er]bar sub. h[ic]
 probabilis mundus creat[us] e[st], q[ui]o fuitq[ue] arboru[m] p[er]maturi,

Esponde en S. Scriptura in terreftri Paradiso fructus
arborum non erat naturi, et id eo scitis statim diebus
sub creationis Adam gustu mali, melu uerbi inulit
si nisi sanguine Dei diluendum, atq; fructus est
naturi in autumno mense Septembri, si in Vere et
mense martio, ubi primitus in flore, se se effundunt
arbores: qd probabilis mundi creatio est in autumno
mense Septembri, qm in Vere, mense Martio.
2do. In probabilis mundi creatio est, qm annus ab antiquis
incipiebatur numerari, ubi annus ab antiquis incipiebatur
numerari ab equinoctio autumnali mense Septembri:
qd et in autumno probabilis mundi creatio est.
3tio. In probabilis mundi creatio est, qm fructus creari
potuit, atq; fructus creari potuit solum in fructifero
autumno, si in florifero tunc in Vere: qd et in autumno
si in Vere probabilis creatio est.

25. Ad. i. Paradisus creatus est pro plenitudine gaudij
Cetera, atq; cetera varia arborum genera creata esse,
quarum aliqua naturas deliciandi proferebant fructus,
alia suaves recreandi flores: neq; hoc mirum est, sed
cum isti frequentius videantur cond. malum aspidia aut phthiria
flores sine et natura mala aurea aut librea
gestare; et certe cum Deus ordinem generandi
in causis fructibus naturis provenerit, sive in autumno
sive in Vere mundus conditus sit, maturitas frugum
si magis stat pro autumno qm pro Vere, adeoq;
fructus obtineat vel pbatur, quare negato ante ad eius pbatur
D. m. atq; fructus est naturi in autumno in his
regionibus ordinari et via generandi fructus.

Semper et in pra¹ oiu¹ Creatione aut proventione modi
generandi, et in toto mundo N. on et C.
plurimis auctoribz respectu¹ in locis magis frigidis
et habitantibz sub equatore fructus duo in anno
naturari Vere fil: et autumnos, Cur id in Paradiso
terrestri loco amantissimo fieri n^o potuerit?

Ad 2. Dio. probabilis est ante diluuiam annos numeratos 26
annos fuisse a dease Martis, quae t^u annu¹ numerandi
methodos, sed diluuium fuerat proballe interrupta, et
ideo ab autumnali equinoctio coepit donec Deus et
huius sui populi miseratq^{ue} erroris captiuitate Egyptiaca
solata deus in Exodus praeciperet annu¹ ab equinoctio
vernali numerari durante praesto usq^{ue} ad Im-
periu¹ romanu¹, curq^{ue} ditiche, cum post Crucifixione¹
Saluatoris reprobatu¹ Iudaismo tota iudaea sterneret^{ur}
Imperantibz Tito et Vespasiano, methodos quoq^{ue} pra¹
fata annos numerandi ad modu¹ Rom: immutata
fuit, et a t^u Januarij t^und, quo Saluator crucifixus
effusi sanguinis celebravit, et circumcisus initium sua
Redemptio¹is fecit, nec n^o sol ad nos reuertit reuertens
a solstitio Capricorni ad circulu¹ equinoctiale nu-
merari incipere fuit.

Ad 3. Simili¹ ratio¹ est, quae ad p^{ri}mu¹, q^{uod} fil: aut Deo
ordine arboru¹ fructus generandi proventu¹ naturo¹
creando fructus sicut deum in autumno sicut in Vere
mundu¹ producerit, eod^{em} iure in Vere, aliunde t^u
mensefcenti na^o magis idoneo et No 20, fructus

is fructus
stabilis
ubi in h
fructus s
so Vere a
a effund
in autum
artij.
ay al ar
y unip
y fructu
y et
fructu
in fructu
to et in autu
Dicitur qu
creabit esse
rebus fructu
sicut et in
sicut aut
Abree
reuerandi
ie in autu
has fructu
decepto
deus sicut
in h
ubi C.

maturis, aduere potuerit, quo in autumno pascifet.
neq; aliquid probat qd minus perfecta sint arbore, ut
floribus, qm ad fructibus, licet ex praedictis
se sit arbor frugifera, qm florifera, & hinc per
fectior erat respectu considerata filii perfectione
mundi, qm pro suo statu instanti totam exhibere
Principi Creatorum hoc voluit Creator Deo, ut eo
cuius gratias sibi concepat agnosceret, & perfecto
amore ad eum auaderet, cui absq; dubio plura
conferrebat arborem, in similitudo, altera frugifera,
florifera altera, qm p. oib; frugiferis apparantibus
flores delictiosi arborem celarent, nonet qd vis
aria p. boni, et mundum in vere creatum ee 29 Martij
e. Dominica.

27
Deij. 2. supra aperit. 2. Deo conferri. Id est quod
melius ad manifestandas eius perfectiones, aliquid magis
manifestarent, Dei perfectiones p. plures darent mundi
ut facile colligere d. qd. p.
2do. P. Scriptura ad unum mundum simpliciter opponit
signum restrictum hunc, atq; frustra tale unum
opponeret, nisi aliud ad unum mundum supponeret,
quia restrictio in d. unum pluribus conel. qd
cum scriptura profatu sing signum opposuerit, erit
dicendum unum mundum pluribus actu existentibus mundis
ee conel. adeoq; plures oia d. unum mundos.
3tio. hoc dicitur microcosm seu mundum parvum p.
tante plures qm unum hoc: qd et plures qm unum

astrua seu terra, miru n' est, in q'do mundus
pro terra solut sumit, mundo addat, long' daron-
strating hic & hinc ad diffione, hic sumpti
mundi a mundo gramathico, ita igit' intelligit
deus p. scriptura, q'q' simili, partia ad mundum
apposita est, v. g. q'q' j. illuminat oes hoies
veniente in hunc mundu, quasi diceret: illumi-
nat oes hoies veniente seu natu in terras p.

29. Etia et q'la infra via merent, p'cipua solace
Etia namq' si quid p'barat, potig' p'barat, q' in uno
mundo n' deb' nisi vng' hoo, utpote microscopiq'
seu parvum mundu, q'm q'd ex pluralitate hoium
evinceret pluralitate mundoru: hoo dicit' microscopiq'
ex eo, q' q'q' v'rsu' sunt artefactu hoies quasi
parva synopsi representare voluerit, ita scilicet, ut
in lapidib' et metallis coie' stat' ee, in plantis
et arborib' q'escere, in aoli sentire, et cum
intelligentib' seu sub' intelligere, n' vero quod
pluralitate hoium etia pluralitate mundoru
fig'ficare plumerit, alias certe singulis hoib' noie-
ntib' mundu' inlerit, et novo acto novu' mundu'
exurget q'q' fabula sonat p'pient' n' veritate:
quare concedit' plure mundos parvos ee, sic e', plures
vari hoies, negat' en' ex hoib' mundos magnos
de q'q' hic d'ributans plure, probatos iri.
in q'la vero defuit parib', alevitatis, quippe
spatium imaginariu' ee e', et realiter puru' inane

ac ut ita dicitur nihil, dum contra ager sit Ens
 phis, phis reale dicens copiantale, ad quos
 noale plurim spicium, exigentia, unde tunc ab-
 surdum sit in amplius ager vna et in e spiam
 n in absurdo et in solio imaginario totis eternit
 n ee nisi vniu mundu, quia solium agri
 positum, et hoc tra negativum et posse e.

Abij. q. tra eand asertione, mundu n e pfectu: qo p. pbar aut
 illud n pt diu pferu in quo plurima st superflua defectuosa
 mala abominanda n abji filia oia st in hoc mundo: superflua
 namq st plurima venenata animalculo, Pupone, Scorpione
 Superflua ite a tanta copia muscaru Paliu, fermit p.
 defectuosa vero st hoies pigri, qipof, monuuli, claudi
 laudi, muti q mala st et abominanda pler plura aalia
 etia Damonu, fofinantes peuata et filis farina: qo p.
 Confirma iusta l. Triplura mundu totu in maligno
 pfectu e, qd qd pfectu e in maligno malu e, et n pfectu
 qd in pfectu e in bono ponit: qo mundu totu malg e et n
 pfectu. 2do. si mundu e pfectu, tu Dag Creator
 mundo erit pfectior qm artea, e pfecte Deus et mundu
 pnt aruit quid pfectig qm Dag, abji utrumq implicat
 cati: indequaq pfectimo quale Dag e: qo mundu n e per-
 fectig. pbar sola pfectio addita pfecto pfectu fait magi
 pfectu, abji si mundu e pfectu, creato mundo Deo
 addita fupel pfectio mundi, qo p. ite qd equivalet
 dupli pfecto pfectig e, qm qd equivalet vni tm per-
 fectio, abji Deus tm st equivalet tm pfectioni pbar
 Deus vero et mundu dupli equivalet pfectioni:
 qo Deus et mundu pfectius st quid, qm Deus

gh mundu
 lra doru
 e sumpti
 et mlti
 d mundu
 et hoi
 rel: idni
 edas p.
 ipa pbar
 q in vno
 ino ofag
 hoi
 h mioru
 e quof
 e, ut
 plectig
 eum
 eris quof
 voru
 by orie:
 ug mundu
 ritate:
 e i plure
 magro
 i
 h quippe
 aru roru

Quod J. N. N. ad huius p[ro]p[ri]et[ate]m N. M. et ad inst[itu]t[us] d[omi]ni, ea o[mn]ia
 in e[ss]e p[ro]p[ri]a bona et p[ro]p[ri]a e[ss]e, si quis iis bene et moderate
 uti fiat; non p[ro]p[ri]o q[uo]d ab iis et venenata animalcula,
 illa p[ro]p[ri]a q[uo]d virus aëris frigida ad se adducant, ob id
 ita a p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]ent, plurim[us] ad huc servat med[ic]in[is],
 ad vita[m] h[uius] conservandam, et Pharmacopoli[is] et Chirurg[is]
 seg[re]ta res est. Tantom vero nusquam copiosa, p[ro]p[ri]a
 multitudin[is] a[ut] facile obiosa d[omi]ni, si n[on] m[er]itis
 filia animalcula plurim[us] ali[is] in alimenta cadere
 non ita, ut sp[eci]es eor[um] facili[us] p[ro]p[ri]ent, p[ro]p[ri]a
 opus erat multitudin[is]; t[ame]n insuper p[ro]p[ri]a ani-
 malcula ad virtuta[m] p[ro]p[ri]entia excitant, aut p[ro]p[ri]a
 indurata cervic[is] emolliunt, ut expert[us] p[ro]p[ri]a
 Phara[on], cui[us] filia a[ut]a et f[er]re convivale.
 Defectuosa p[ro]p[ri]a eor[um] in primis parvus e[st] numer[us],
 Causa[m] mundi p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a a[ut] ob[st]ans; nec e[st] et h[uius]
 ad d[omi]ni d[omi]ni d[omi]ni, iis e[st] alior[um] rer[um] mori-
 p[ro]p[ri]a pulchritudo, et se bene sicut umbra in eleganti
 p[ro]p[ri]a, quo licet p[ro]p[ri]a defectuosa appareant, elega[n]t[er]
 in p[ro]p[ri]a exprimunt, et eam reddunt p[ro]p[ri]a,
 ita p[ro]p[ri]a licet eiusdem defectuosa in se deformia
 sint, pulchritudine in alior[um] rer[um] a[ut] minuant, p[ro]p[ri]a
 magis exprimunt. filia respondit ad inst[itu]t[us] de
 malis et abominandis, ea filia: r[ati]o[n]e sui et p[ro]p[ri]a
 e[st] p[ro]p[ri]a e[st] quid abominabilia, ex fine in
 ad que fieri permittunt[ur] merita filia: ho[m]in[um] m[er]ita
 bonitati, et misericordia d[omi]ni plurim[us] conducunt,
 ut P. Lessat[us] Augustin[us] exclamans de d[omi]ni p[ro]p[ri]a

sit exemplatum ab archetypo, ubi am dñi vult archetypum
 seu exemplabile scē, nō pot est plura exemplata. scē
 aliis certē est vñ spēi exemplabile ut supponit,
 et nō est, quia plures spēi ab eo exemplari possent. In
 qōqz certa videri, vñ mundū archetypus. sicut
 Thomāstas in tractatu de Deo Trino et vno ista
 sententia dñā, atqz sententia dñā nō nisi vna: qō
 etia mundū archetypus nō erit nisi vñ.

Q. D. et nō plures mundi typi sūt possibile, qm mundi
 Archetypus fundamentalis N. M. qm mundi archetypus
 formalis P. M. et D. m. atqz mundū archetypus
 fundamentalis nō est nisi vñ vñ formalis N. M. et D.
 duplex ut distingui mundus archetypus fundamentalis
 filii et filis, ille est sententia dñā sicut se sumpta
 prorsus ab eī imitabilitatē, diuersa ignone est
 mundū archetypus ita sumptū concedit vñ vñ
 quia sententia dñā ex se sicut vñ dñi et: hūc
 sicut mundus archetypus filis est eadē sententia dñā,
 nō dñi sicut se sumpta, et qua cognita ut infiniti
 spēi diuersis modis imitabili, media sua simpliciter
 intelligantur, ut theolog. dicunt: sub hoc am con-
 sideratione nō vñ dñi sicut infinitū et mundū archetypus
 fundamentalis. ex quo patet rest, sic et obtinē
 plures integra.

Tertio ita
 Resolvuntur varia quæstio de
 productione et duracione mundi.

34 Q. sicut an mundus creatus sit instantaneè, an successivè?
 P. mundi materialis probabilis incipit a festo per integros
 sex dies noctes completas. è hodie comunis

et facta fieri co. fulebat, fimepue n' instantane fierent
integru' ysumando, or, fin' culu' Dei quid instantaneu'
fuisse facta vno Am' fuae' Dei pudentia' fimepue
ex quo patet refpicio ad vnu'.

Q. 2. quid qd' singulis dieb' factu' fuerit?

36

R. de opere sex dieru' fignificatiu' diffquirere canonista
aut fcriptura poty ee' qm' Chli. In raone parul,
et via fcriptura authate decidenda veniant, infuper
multa fid' interpretu' difpreparia, qua' combinare in
p'fati sumi goret laboris, quare fm' I. fcriptura textu'
quo ego sentia' breuiter exponam. vi textu' I. fcriptura
Genef. 1. in p'p'io creavit Deu' celu' et terra, terra
am' erat inanis et vana, et tenebra erant super
facie' abyssi, et sp'us Dei ferebat' super aquas:
dixitq' Deu' fiat lux, et facta e' lux, et vidit Deu'
luc' qd' e'et bona, et diuifit luc' a tenebris, ap'et
cauit luc' die' et tenebras nocte: factu'q' e' vespere
et mane dies vnus, ita de p'ia die I. fcriptura, qd'
ita intelligi debere Angelis Dae Magistro arbitror
qd' Deu' opt. et. f'nfu' creaturus in p'io instanti n'ois
noctis, crederit p'it et f'it celos de' Angelos terra'
et aqua', huc aqua' diffuferit per vnifal' facie' abyssi,
Difp'oneitati eius' negata p'determinone, seu caali
applicone ad exercita' Difp'oneitatem fufpenfa, ex cui'
negone seu n'fuo p'fione recepit fuerat tenebre fere
facie' abyssi, sp'us Dni' v'ia in qua' Trinitatis, fona
aqua' quafi f'bi p'ria' deliquante, qua' olim in regone
raone cavauit f'antificaret, et ita per sex horaru'
fp'atium tenebriofa erat vnifal' tellus, qd' p'folutis
pleriq' artifex artificinofu' imperabat diem, nolent'q'
dicent' fiat lux, et facta e' lux, et diuifit luc'

et angelis
os: q' forim
lud' 20 d' h' b'
earty f'ufit
creavit oia
replet, qua
no' Deo creati
n' nate.
f'uel' d' d' e'
caligine d' e'
s' p'iman
et aliq'ue
p' r' h' g' d' i'
in i' p' p' a' b' i'
in f' u' p' t' r' a'
o' i' a' n' g' e'
t' a' t' u' r' a'
o' m' p' t' a'
n' i' l' o' f' f' i' u'
c' o' n' d' i' t' i' o' n' e'
d' e' u' s' a' d'
i' n' g' o' s' t' i' o' s'
e' i' u' s' a' d' e' u'
e' n' s' d' i' u' i'
t' a' t' i' s' e' t' f' i' l' i'
d' e' u' s' p' e' r'
i' n' e' i' t' e'
e' s' e' i' u' s' d' e' u'
i' m' p' e' r' a' t' e'
p' r' o' d' u' c' t' u' s'

ad tenebras, appellavitq; tunc dies et tenebras nocte.
Tertia fil: hora post media nocte, qua in equinoctia-
libz solet oriri et pmo tunc videmz iam creatu solis
corpus in su p^o cursum, applicavit caelz Deo Angm
Cae vna ad tunc exorta, ut fil: cel corpus illum
natum solis abissi, et circum orbem terra girando
metiret 12 horas luce, quas dies artfale fil: vocavit
reliquy 12 tunc infra horizontem tertia, quas tenebra
noctis seu carentia tunc nuncupavit, ex qua dein
giraone factu e' nocte et vespere dies unq.

37 De altero die ita inquit scriptura, Dixit quoq; Deo
fiat firmamentum in medio aquarum, et dividat aqua
ab aquis, et fecit Deo firmamentum, divisitq; aquas,
quae erant sub firmamento ab hijs, quae erant super
firmamentum et factu e' ita, vocavitq; Deo firmamentum
caelum: et factu e' vespere et mane dies 2us. Haec
e' historia de die 2°, quo ita intelligendo fore arti-
klor: postq; finitens creator diem noctemq; iter
imperavit ac divisit, partem aquarum super fauic
abissi disperforu in vapores et nubes coegit, sursumq;
levavit, abz aquas pluviales a marinis divisit, et
in medium caeli aere pmo die quoad p^o h^o iam
creatu inposuit, et ne aquae labarent deorsum
opra superiores aquas firmavit, abz ita firmamenti
nomen aeri superiores ab inferioribz aquis diffinitius
tribuit, colunq; vocavit, unde sapimz volucres per aere
volantes volucres caeli nuncupant, quo facto sol per
meridie giratu declinabat ad occasu, factuq; e' vespere
et mane dies 2us.

38 De opere 3^{ij} diei inquit Moyses genes. j. Dixit vero
Deo congregant aqua, quae sub caelo s^u in locu unu,
et appareat arida, et factu e' ita, et vocavit Deo

aridam, terra congregooneq; aquarum appellavit maria,
 et ait germinat terra herba viridante, et factu e esse
 et mane dies tertius. Quia igitur die. Omnipotens Deus
 aquas in vapores et nubes in coelatas collegit in Coelum
 vultu, ac emergentes ex vadis terra pariter vocavit terra
 ipsam vero collationem aquarum vocavit maria, et ut
 vidisset, quod esset bonum, aridam terra pariter herbis et plantis
 innovavit tenensque sui generis sui vniuersis indidit, motu
 aquis imprefit, sicut quem totam terram rigare fontibusque
 et rivulis recreare quirent, quibus vniuersis sui Dei imperium
 vniuersis factum e quante sole vespere et mane diei
 tertius.

Textus Scripturae de quibus diei opere oblongum ita intelligi
 debere reor, sicut et luna sua quid die iam creator ut
 luna et motu diurno huius duo luminaria maiora ista die
 una ut sideribus novis influxibus venatos esse ad diffundenda anni
 tempora, adeoque hoc factum in Scriptura non debere sumi simi-
 liter, quasi sicut die quo sicut sol luna et stella creatae
 sunt, huius est oppositum, quod iam tres dies a nobilibus mensurati
 sunt, habuerintque vesperem et matutinum, atque facta sunt lux et
 dies iuxta textum suum die, quod in omnia effusus solis sunt;
 cui insuper auerit, quod per spatium huiusmodi dierum nihil
 fuisset vacuum, plerumque tunc in sui se hospite, nisi infinita
 fuerint in caelis foramina pro infinitis, prope modum stellis
 quae in firmamento typica sunt sua luce iuxta sicut
 aliosque mathematicos, aut certe nocturna pentrae vari
 debuerit, quae in omnia nisi virtute specialis specialis
 fieri potest, adeoque nocturna non sunt, atque dies in sua nocte
 sui creatione nocturnam facta fuisse videntur non sunt: quare
 hoc factum sumendum e sui quid quo vniuersis diei sidera
 et lunam illuminare exercebat. Data sicut: caeli Dei
 applicatione, Solem vero reddiam illustrare capite,
 et quo deum mensurarentur dies et anni sui sua

39

phenomēna et influxu n̄ p̄m̄ eē nōāle diei et anni;
vada etia foris n̄ gratūdo dicitur e, et sub in signa
quasi sub: dicitur, signent et moueant in signa 12
Codicis, de q̄q̄ inferis dicitur

40

Quinto die Deo imperabat fieri reptile et volabile
et de diea vivental et notabile pisces et aves p̄m̄
varia sua genera generantq̄ p̄s, q̄a in ispartu
per fiat imperata integru die q̄m̄ sua ebullitione
et p̄mōtione ex aquis q̄fuerent, modo isti modo illi,
donec factu fuerat vespere et non die q̄tus.

Sexto demū die cetera dei bonitas effecerat, qua
orbis videt, sēs sub bestias terra iusta p̄s suas
iumenta et reptilia, tand et horu oū creatorum
Principes homines, qui p̄sū p̄sūq̄ maris et volabileq̄
celi et bestias vnt̄p̄sūq̄ terra, v̄q̄ reptili, q̄m̄ore
in terra genes. i. itaq̄ hōs creaty e die v̄teriz
et p̄sūq̄ in Paradisu: v̄t̄m̄o vero die d̄ng ab oī
opere quiescit, benedicty diei q̄tus, et sanctificat
illu, q̄ia in isto separat ab oī opere q̄ patrāat.
genes. 2.

41

Q. B. per quotū tempus fuerit Adam in Paradiso
sub statu innocentia?
A. huic S. Pristura nil meminisse q̄q̄ auidēter q̄tū
diei posse: nilōq̄ in v̄m̄ probabiliter circa meridiē
ubi sub die p̄sūq̄ a, creaty in hōis p̄sūq̄ fuerit
Adam, illu tempus, hūm p̄sūq̄ p̄sūq̄ et nāa, q̄m̄
pendit ad q̄p̄a p̄dūtr̄e expebente, casteturgō. Pristura
hūm vigilem. Adam a Deo quise p̄sūq̄, et ex aig
copta Euan cōformata, tunc vero Deu ad Adam
aduxit a alia, ut illis sua nomina tribueret,
et ut hōt creaty, ut videret, quid voraret ea probabiliter
et quasi certū e p̄m̄ statim die n̄ penape Adam

aut Paradiso exclusus fuisse. hoc igitur supposito probabilis
 mihi videtur, saltem si meliori iudicio Pulia qualem
 hactenus emanatum nullum fuit, per integros sex dies
 veneris in inter hora media 12 creatum altero q die
 veneris ead prope hora hora ferentij et Eva vesperis
 receptum fatale pomi morsum libasse, eodq Paradiso exclusus
 exclusus fuisse, cuius ratione duplici pro nunc apertis pro quid
 q conueniret principis creatorum tot saltem diebus fuisse in
 Paradiso conservatum, q hoc quod sua creatio creata con-
 sumperant itaq iusta scripturas sex dies natale integros
 sua creatio creata consumperant: q

Edo, cum deo qd: eod die nati voluerit generi hanc ian-
 tion deperditio maledictio datur, quo mundus erat conditus,
 demit et oportuit suam Dei prudentia et eod die morte
 triumphare, quo ipse de terra triumphabat, atq mortem
 triumphabat die veneris qd fuit: Christus Dominus pro deo peccato
 mortuus suscipitur in patibulo cuius die sancto Par-
 taves morte moriendo destruit: qd et probabiliter ad
 die Adam peccauit. plures qui rationes et deductiones
 huius adducere possem qd in hoc iam fori nisi in sub gemina
 huius adducta cuiusq sagacitate facile deducenda sufficit.

q: q: ad et qm quo mundus nunc est duraturus sit in 72
 eternum.

Supposito ante responsione mundus nunc est solo dei con-
 cursu, que deserto rebus conueniat sine ulla novo miraculo
 durari pot. si deo voluerit in eternum hinc ab initio inde,
 q non ita ad tm duraturus sit, qd per infinitas ulteriore
 duraciones durare possit. huius ratio ee qd tm voluntas et
 infinitudo dei, Edo: quia huius inferiora solunaria
 dependunt a superlunariis influxu fil: corporum celestium,
 atq huius iusta dicenda st quod huius inferiora in ore uisibilis
 nq in intelligentia motus fatigabit, nec machina ratione
 suo inmotus huius, veterasiet: qd et huius inferiora per-

Dei et an
 sed in ppe
 p qd 12
 volabile
 ams p
 in reporti
 pphibere
 in xdo ibi
 huius.
 creat que
 huius suas
 creatorum
 et volabile
 huius qd mon
 die veneris
 qd ab oi
 huius
 huius
 Paradiso
 id est qd
 et marit
 huius fuerit
 ad huius
 qd huius
 et ce
 ad deo
 huius
 et pphib
 huius

hemisphaerij firmamento in firmam inferioris hemisphaerij
 qd merito cathinij, seu existeret et inditorum, cui
 ex inferioris hemisphaerij firmam ex alto rueret, qm
 nris: ne qd dñi absurdum admittat, qd nullis antihabet
 s. scripta conservandi diu oportet eam loqui de
 vaporibus quibusdam ignitis in aere elevatis ad instar
 stellarum flamiferis, quos in aere qfineri fulgura, et
 tonitrua plebeis et legari poterunt. et hoc de mundo
 in genere, aut nris: Compage, et celi et terra, et
 earum naturis, qbus qstant. dicta sunt satis lib: nunc

Articulus 2us

De Superiori mundi parte seu de celi.

Superioris mundi parte se partibus quibuslibet resolutis ad superioris
 mundi parte calum intell. huius transvolans, eius natura et proprietates
 qm s. scripta congruit examinatur, cuius nris licet aer qd
 gaudet iuxta seculum s. scripta aures per aere trahit soluta
 volutes celi indiget, in de illo in in partibus d. scripta
 de de peccato et firmamento ex s. scripta stellarum nris
 dicitur in nra infima mundi parte qd, et qd de eo

Sectionis prima

An calum qd sit una et forma?

76 Supp. s. plures dari calos qm unum, nam iuxta s. scripta
 s. Paulus raptus sup. ad vbi calum: et quod pluribus
 colorum se qd d. scripta motum, qui observant in aere,
 et in ead s. scripta duobus motibus s. scripta ferri s. scripta, certum
 sit s. scripta glonctas identitatis s. scripta variare s. scripta in
 ordine ad stellarum s. scripta firmam infima, sed no vni mo.
 alteri qd adoni s. scripta, ut de luna quasi prope
 ferrea motu ad oculum sideris s. scripta, et in s. scripta
 iam qd, nam s. scripta ad in vige, ut iterum
 luna qd vni s. scripta, s. scripta qm eulphura

quatuor elementaria simplicia ignis aer, terra et aqua
 non feruntur nisi per lineam rectam, aut deorsum ut terra
 ratione sua gravitatis, aut sursum ut ignis et aer,
 ratione levitatis, mixta vero participant motum secundum elementum
 in iis predominantem, et ideo per se non moventur sed ratione
 sui elementi predominantis, quod igitur lapsus de sursum
 cadit ad centrum et per. Elementum terra in lapide
 predominantem. Unde breviter suppositum ita scilicet est
 cui competit per se motus simplex diversus a motu
 elementorum, illud nec elementum et nec mixtum ex
 elementis, atque talis competit per se motus simplex
 diversus a motu elementorum: quod color nec elementum
 nec mixtum ex elementis. N. in tria et ex paulo ante
 dictis patet. n. p. Similes iuxta philosophos et approbatores
 sunt motus simplex unus per lineam rectam ad centrum,
 et alius motus deorsum, altera centro per lineam rectam
 et alius motus sursum, et tertius motus per lineam circula-
 rem circa centrum, et alius motus circularis, atque elementis
 competit motus per lineam rectam, coloris vero motus
 diversus a motu elementorum, et igitur nec elementum
 et nec mixtum ex elementis sed aliud quod corpus simplex
 huiusmodi praecipua pars integralis, ut si diffunditur obtinetur
 ab aliis partibus naturae simpliciter. Unde

49 Suppono quod color nec estare nisi quod qualitatibus
 calido, frigido, humido et siccis, nec ratione sui colorato
 est. Intra partem ita scilicet cui non competit forma, ei
 nec competit proprietates formae, atque talis non competit
 forma partem qualitatibus. quod nec ista sunt qualitates,
 N. omnes illis verba esse debet, cum dicitur certum sit
 proprietatem et effectum scilicet naturae scilicet variis non potest sine se
 forma. n. p. forma partem quod qualitates sunt quod elementa

horum en' p'rietates s' solidu, frigidu humidu et s'ciu'
atq; uelut dicta priori supposito coloru n' conp'ent
et elementa: q' n'q; eis conp'ent, s'ca p'maru &
qualitat', et ex eff'nti nec ista p'ma & qualitates.
ex hac p'baone breuiter p'bat' altera pars

Hec altera pars. coloru oriunt' ex temperamto et comi
xione p'maru & qualitat'. q' uelut p'mu dicta in colu n'
dant' p'ma qualitat'. q' n'q; in iis dant' colore, veri, p' appare
ntes im'. d'ne ceruleitas colu temperate serent' appa
rent' n' et ueru coloru p' apparent' ex nimia d'rahani
p'fundite tactus, in qua' cum p'claru lux sese reflectit,
ob nimia d'rahan in colore tale sig' n' degenerat. De
de colorib' planetaru, n'q; et h' s' ueru p' apparent' im'
colores ex varia lux reflectione et motificatione t'u
et ex maiori & minori raritate longiori aut propiori
d'rahan p' ortu plurimu' attribuent' n' d'io in' planetu
et n' d' sig' q'uo p'cl' uelut uelut aut mutato maiori &
n' raritate aut d'rahan p'cl' d'rahan, mirabilissima
omn'p'io coloru colu et planetaru, oriri quotidie fere
cernunt', et p'ique ex luna q'ua colligi p't. de qua
ap'rology p'oeta canit:

Qualida luna pluit rubicunda flat alba serent.

Supo s. n'q; coloru p'onosae, ut arbitrabat' Pytha 50
goras somnians colu suo raptissimo adere q'entur
nusiunt. r'ao d'rahan ex eo d'rahan p'ng oriat' ex uolenta
peruersione et collisione q'riq' alimiq' interpositi, quale
nulu d'ar in' s'pharu colu. p' d'rahan colu rari et d'rahan
rari, ut lux in inferiora d'rahan p'nt, et d'rahan
ut lux colligere et emittere ualeant, ubi in' s'pharu d'rahan
raritate q'ellere orbib' q'oy affra inixa s' d'rahan

à 400 iam prope annis scholasticis ferè se dissipa-
 moal colij adhibere. epy hae apertis artij et
 s. Thoma, ubi isti. At galen, quoru vng que hui
 romuape n iuvat, ait porcedent ee arti hae in re
 cul posteriori tempore pura inventa sint, quoru artij
 l suo non, l male nemiit: est h' gera. *Præf. conct.*
 P. Apertio x breuita, naalte corruptble et naalte n
 corruptble hie differunt: qo et princip intell naalte
 corruptble, et princip intell naalte n corruptble hie
 differunt. Sub. videt evidens, hie en differunt, q
 in pto intell differunt, p ee et sua naa corruptble
 et ee ex sua naa incorruptble p pta intell diversa
 epyta, qua ita differunt, differnt in pto intell:
 qo et naalte corruptble, et naalte n corruptble hie
 differunt. epyta pariter videt. certa ex illo apiomate
 pter qo omni qo tale idud magis qo tale p pter princip
 corruptble, et princip intell incorruptble seu n corruptble
 corruptble et n corruptble hie differunt. qo et ista
 principa magis hie differnt. quare solum, p naa solumarij
 p princip intell corruptble pter qm inatub appetitub
 sicut amissibilem, ut facile queit inr. Atos: egra
 naa solumarij seu coloru p princip intell corruptble
 quia n hie qualte in se gerare artind, et imper
 hie appetitub inatub ad hanc sicut caleste gferenda
 et inamissibla retinenda, uti suffate potet ea
 sol oris ducante epyntia, et vni formi relectioe.
 Ad egra solumaria sicut inmutata corrupta et
 variata p suere: qo naa solumarij seu celestij
 et naa solumarij seu elementarij hie differnt.

Confirmat ex arte, qui lib. 1. de generatione et
 corruptione text. 40. postquam dixerat ea corruptibilia
 esse, quae ex elementis consistunt ita concludit, dicere
 igitur varia esse huiusmodi non est verum sed ea quibus mutuo
 a se pati et agere insidit est. quem textus P. Pr.
 primis ad locum citatum ita interpretatur, representat
 Deo. scilicet: arte, qui est. recte sentient, ponendo
 unum eorum solum, credabant tamen via quae conditio
 nostra obtinere, ut tamen de iis tamen verum dicit, quod
 mutua ratio et recipio querit, cuiusmodi sunt, quae
 solunaria, quae in se sunt, non tamen sunt in celestibus
 operationibus. haec P. Pr. primis. loc. cit. ubi con-
 tinna haec est interpretatio, non iuxta arte ita sunt
 eiusmodi ratio specificae, in quibus reperitur qualitates
 elementares quae in eis non sunt, sed tales quales
 ut ex istis, nec elementa sunt, nec elementis
 consistunt: supra ea reperitur in quibus solunariis.
 40. et quae celestia et solunaria diversa sunt
 ratio consistunt.

44 Aperi. C. Cali non sunt quod animalia et hodie quae
 quae Chaldaeos et Aegyptios, quos sentit sunt Philo
 et Origines, multum arbitrante, aliter est talis
 huiusmodi oculos esse pellos, cor sole, et lunam
 ventres terra.

De re quod animalia debet habere operationes vitales
 nutritionem, augmentationem et generationem, si sunt vegetantur
 tamen, si vero sunt sunt sentient, insuper debet habere
 rationem, atque in eis loci reperire commentum.
 nam per se dicit nutritio, quae est tanta materia abis.

Paranda nutritio fieri n̄ potest sine organizatione, atque
 in colis n̄ datur organizatio, hoc in fili. Ex diversa
 temperie qualitatum elementarium, quae ex diutis in colis
 n̄ datur: q̄o n̄ in colis datur nutritio. Sed nec datur
 augmentatio, nam ex diutis in libro De aia augmentatio
 est p̄b̄, si provia sit nutritio. Ad huc n̄ datur generatio, hoc
 est a p̄ductis sibi filis, ubinam iam reperire esculentum
 genitum. Filii his n̄ in colis, quos cernimus, et de q̄b̄ hic
 disputamus? ea commentum est q̄d̄ dicitur, atq̄ deo diutis
 refutari, nec mereri.

Dicitur q̄ra aperi. j. simplex n̄ potest esse q̄p̄situm, atq̄ q̄
 q̄pat n̄a et q̄ra et q̄p̄situm; q̄o simplex n̄ potest con
 p̄are n̄a et q̄ra. p̄similiter atq̄ ex diutis, colis et
 simplex, simplex est, cui q̄p̄dit motus simplex, atq̄
 colis q̄p̄dit motus simplex. Circularis: q̄o colis n̄
 q̄pat n̄a et q̄ra. Sed Arley & Melth. beat.
 14. dicit n̄a in iis solis esse, in q̄b̄ et generatio et
 corruptio, atq̄ in colis nulla est generatio, nulla corruptio
 vi p̄rii aperi. 2: q̄o n̄ in colis et n̄a.

Ad 1. Q. M. simplex in ea ratione in qua et tale
 n̄ potest esse q̄p̄situm. M. simplex id est, n̄ q̄pat
 operariis qualitatis utrius et oppositi n̄ potest esse q̄p̄situm
 n̄a et q̄ra. M. et C. m. Q. q̄p̄. q̄o simplex
 simplicitate n̄a n̄ potest q̄pare n̄a et q̄ra. P.
 simplex simplicitate qualitatis operariis. N. Q. utiq̄
 colis sit corpus simplex. P. n̄ simplicitate n̄a p̄b̄,
 q̄p̄. fil. una in p̄b̄ n̄a et n̄a et q̄ra h̄bet, P.
 simplicitate qualitatis operariis, q̄b̄ n̄ q̄pat 17: ex
 elementis mixtis n̄ potest. Ad 2. Q. dicitur M. Arley
 dicit n̄a, q̄ sit principium corruptis, seu solutis

Erunt differre ratione atq; causis conolati. C. M. in die
 importati N. M. ad D. m. atq; in se nullu' hinc
 atq; in se importatu' C. m. causis conolatu' N. m
 et veru' utq; e' moa' sine solunare sine per-
 luntare s'm se nullu' importare atq; se ee poa'
 im, atq; in poa' dicit in se' ordine ad atq; nil
 obest ratio poa' quia, imo e'd n'ale est conotare
 atq; ceu sui detentiu' . Propterea q' moa'
 colapsu' et solunare s'ce differre ratione atq; in di-
 g'os moa' s'm se p'esse debet aliquot atq; in se
 q' quia moa' s'ferunari, seu calq; conolat atq;
 inanisibile retinendu' . Id e' supra moa' solunari,
 feror in atq; amissibile obtinendu' . obis itaq;
 et ita distiq; ut: atq; e' qui distiq; in ente con-
 plato C. in ente inq; loto N. l. p'ito . atq; e' qui
 distiq; se a poa' C. qui distiq; se ab alio atq; l
 poa' ob alia poa' N. l. h'ent p'ito, per sui atq; cal
 conolatu' N. per sui atq; detentio' N. distiq;
 p'ale et distiq; et p'it

Secundus 2da.

An celi et nra sua sint incorruptibile,
 idem a quo moventur, an ab in-
 telligentiis?

Cum priori sententia dicimus moa' colapsu' s'ce differre
 a solunari, nec si et p'it'is suppositis certu' sit
 motu circulari colos moveri, nec in aa' g'itare t'q; m
 p'prio atq; motu, et pliu' g'one' resoluere de
 calis necepit s. p'ia an igit' cali vi suo g'itu' motu
 rdalis tales sint, et ni' deo idos absolute p'auerit
 rep'ruere, corrumpi nequeant. 2da. an ab p'itelligiis
 seu Angelis motu coloru' ab unigenito differre

et diffomilis uniformis pueniat effah. quas hoc
festine explorare aggredimur
58 Apert. 1. Celi ex natura sua sunt incorruptibile. Ita Emin.
re. Card. Bonaventura in arte. S. Thea et cononi
sive Scholarum opera. R. si paucos.

P. apertio 1. in quiete et certitate rei. Sed est portio
de partibus colorum et perpetua ex sua natura: quod est ista optima
colorum ex sua natura est perpetua, ac equaliter incorruptibile.
M. et conis in philosophia, et suadet ex ista ratione
inter se ipsi in partibus principibus colorum et motibus circularibus
et motibus circularibus ex sua natura est perpetua, motus ex circularibus
eo quod agatur in orbem, quatenus diffundit a centro a quo
quo, cum veniat ad eum auerit, atque adeo in rebus et
Orbita a quo et ad quem in motu circulari: quod in
extremo igitur iudicij die, quod celi quiescent et ultra
non movebuntur, per interiorum duarum sphaerarum, cursum colorum
sive mirandum receperunt, motu circulari ob sui rotunditatem:
colorum quoniam solubilitate expellente non minus, quam potentia
in orbem abba quatenus erecta est, nec vel ad dextram
ad sinistram declinat, volubilitate ex natura sua est.

59 P. 2. natura naturalis ex natura sua est immortalis, ut dicitur
in libro de anima vero, quod: carborum sui deservitum
non habet: quod et celi sunt incorruptibile, sive sui generis
deservitum non habet. sicut. atque generis sui deservitum
non habet, quatenus est illud, in Elementa. et hoc non est
natura prima quod elementis est corruptibile, sed habere in se quatenus
elementis generis, ut per se patet, atque ex dictis celi
habet quatenus non habet quod: nec elementa sunt nec in se generis.
quod. Sed. Elementa sunt corruptibilia colorum:

qd' est qm' miracul' luna' n' corrupit a' viuis
 sibi in hoc meliora imoq' elemto ignis: q' h' n'
 admittere pot' miracula ubi a'o' suppetit abali
 qd' ista' nra ordinat' coloru' et elemto' indiat
 calid' ab elemto' n' se corrupit. a' quo qd' on a' se.
 q'ra d' q' nil opat' ad sui deperione', imo hoc foret
 q'ra pudentia' nra, cuiq' profecto fuerit, p'ocovere
 ut tale' aut vester ead' fuerit, q' ista' in sui vitium
 n' conuerteret, et vna' sem' ai' op' Dei corruperet.
 ad dei' m'balere' dicitur, qm' hoc p'p'it' vitium
 fieri d'beret, cu' q'ra colescia in se sup'ina' sint
 ad d' deperita' oi' q' h' q'ra' actua'. an forte
 id inferio'ib' et p'elunari'ib' ? at q' credet' infe-
 rora' d'p'dent in q'p'vare' a' sup'ib' ? a' v' p'p'it' ;
 qd' licet veru' sit p'elunari' coloru' corrupit ^{inferiora} n' r'alta
 et defectu' influrg, n' d' v' p'p'it' veru' est inferiori
 p'elato' coloru' sup'ioru'.

C. B. nra' p'elunari' et colesci' natiuo appetitu' n' p'etit
 in q'p'vare' sua' q'ra, cui concreata est, alq' hoc est
 e' n' r'alta incorruptib' : qd' nra' p'elunari' et colesci' e'
 n' r'alta incorruptib'. N. p'ader' et d'iturna' nra'
 colesci' maxime qd' lunari' in v'vino elemto' ignis con-
 sistentia, et appetit' q'ra pudentia' nra, qua' utiq' p'p'
 q'ela' in p'no' creatioe' natiuo appetitu' q'formiter len-
 menavit, ac p'inde d'it nra' colesci' ita' q'p'ituit
 ut sit nra' ex'is q'p'vanti' v'v'is, et d'eo' ita'
 d'otarit q'ra' calica' tanto tempore' ita' q'p'vata
 imo q'p'vante' colora, appetit' natiuo' nra' colesci' fuerit
 actuari' in am'p'ib' q'ra' calica' n' r'alta' videt',
 ut q'p'rorit' n' n' p'it' r'one' adferri' p'p'it'.

in vero in Univ. evidens e: conclusio in pra. qd.
et hoc sane e mihi videtur, cur gentili et
lib. i. De solo lect. 22 ita disputat, sey hodie qui
de Deo crispindone habet, et Deos e putant, et
gravi qm Barbari ipso supremo locu. id e colu
Deo tribuerunt pterea, qd immortale ad mortale
quomodocumq. fit, et incorruptibile Deo dicitur long
incorruptibile, pterea adhuc auctit hys noia colapsu
manifeste, et sic noia appetera sua colapsu Deo
nil derogat, qd eis suavel concedat prudentia infer
endemat in noia cognione cur noia colapsu ponit
n. dicit qd hys plurimibz qd. at de hoc satis, iam ad
altera quosq. pter fit.

61 Apert. 2. rebe Ang. Doctor in Arte, et in his
coleri scholasticis fere vixim nota coloru tribuant
intelligentibz seu subz colapsibz in an. pletis, in om
raa alius noia.

Q. congruit prudentia dno hanc, motorez qru colapsu
cum casu pferatno dno creatoru soluarim pndipe
motui coloru, quos oia suis ordinibz restarent, et
vix qd pferatno profueret, atq. ipsa meliori no
hanc fieri poterant, qm minipetio argaloru bonoru
qui aliat deputati s. in famulatu noa hnc, qm
suis ingodiret, et ne offenderet ad lapid pedes suos
pferaret: qd et hnc factu rebe adpruit. Q. hia
verba e in Mre, Deq. an vixsa fererat qsa bona
valde, nq unqm qd qru de noia pferatno,
i. ferit: Unde repat ostendi m. Directio motus
coloru puenit ab extero iuncta ad plos, et qd animati

n'fuit: nec ceatru' l'anti ad qd ferant: actua am st
 mo' Deg, Deg om' hic apumendy n' e' ut motor
 indoty, quatu' en' p'lo' fupet' caa' alga' rda' n' re=
 cubere. It' ad caa' ma'. rdo' e' hoo', ut nec hic
 apumendy e' q' moty coloru' facty e' in bonu' loiy,
 mo' absolute p'ceptile n' e' qui fragelaty hoi' dantiy
 quibz volvendy fufficial, auerit qd p' morte' laly hoi'
 noventy fuma' orrey, iniuria' d'oxy, et q' pot' h'nd' e'
 vi' l'aty p' f'cripta' factu' e' more' et ueryere' q' p'
 et moty coloru', p'uit' hoi' hoo' formorey. Quid' est
 ventu' aut alia' caa' m'aly, ab' h' h'z' cap' h'ari
 p't, q'no' h'nto' tempore' v'iformis' a' r'glat'ifim'y
 coloru' cury f'uederet' fortuity h' ventu' et aliy' h'z'
 m'aly. n' et motore' p' angeli' mali, q' h'i
 r'ndi' h'p'e' p' folit'y h'nd', atq' adeo' facile' da=
 mony refractaone' et op'ntia' plurima' f'alle' p'uatora'
 copia' a' demone' per' com'otioe' f'ideru' d'ependi' p'et'
 qd' Deg' utiy' ea' facile' n' g'perit, qui' n' vult' morte'
 p'uatoris, p' ut' quertat' et v'uat. nulla' amplius
 alia' caa' actua' adq' p'ter' angelos, quoy' Deg' de=
 putauit' in' m'p'ady hoiu', ut' f'ed' eoru' benignis'
 refractariy' Luciferi' ad' cauda' d'emonu' p'iu'
 beatis' hoiu' v'it'y f'up'lerent: q' et' h'i' rebe' d'p'firmar'.

Confirma' de' p' f'cripta' f'ella' p' oia' q'ra' D'ni: q' et' C' 2
 et' cali' f'eti' p' f'fmo: atq' de' raone' f'eti' e' ut
 infima' moueant' a' mediis, et' media' a' f'upremis: q'
 rebe' d'it. q' f'unt' infima' n'ra' terra' part' moueant'
 influu' q'ru' celestiu', ita' q'ra' celestia, ut' ab' inf'io'
 moueri' nequeant, ut' p'ote', quo' nec' ad' q'p'ant, nec'
 ceatru' l'ant' ad' qd' f'erd'it, q' h'i' motu' inf'io'

moueri, uideat qd si coli ab infis mouerent, in illo
statu aeterna quiete, post iudicij die ipse poli in aeterna
est violentia. Dicitur de philo nullu violentu esse
interuenit, ac gradienta sunt statij illig aucta
fuerit, qua salis n est ignis violentia est.

Verbis Olia

Respondetur obiectis.

Obij. i. qd supra asserit. qd ex sua natura sua est alterabile
et sua natura sua est corruptibile, atq; coli ex sua natura sua
est alterabile: qd et factum est ex sua natura sua corruptibile.
m. qd sola negari potest dicitur probare ex solo lumine qd per ea
sua natura sua amittere sua substantia, illud et ex sua natura sua
alterabile, atq; luna ex sua natura sua potest amittere sua
substantia: qd m. potest inde qd luna crescat et
decreseat naturaliter, naturaliter autem decretere et naturaliter substantia
aliqua amittere et alterari: qd m. huius insuper addit
Scriptura dicens, colos esse corruptibiles et igni re
seruabos, perturos, qd hoc via falsificarent, si coli
ex sua natura sua forent incorruptibiles: qd m.
Q. 2. quod dicitur dicitur alterari, altera substantia altera
corruptiva, alteratio substantia est, qua fit aliquam
evidentia substantia pro diuersa ratione rei iam comu
nicat, iam alienat incorrupto in super solo in sui
natale est, ita v. g. si fit error et error est ad rationem
egeta alteratio corruptiva est, qd n est in fit aliquam
evidentia substantia pro diuersa rei ratione tribuit
aut subtrahit. qd qua istud natale fitm corradit et
corrumpt. hoc factum notamine D. M. qd ex natura sua

sua & alterabile alteratione perfectiva in illud ex
 natura sua & corruptibile N. M. alteratione corruptiva.
 et ex natura sua & corruptibile C. M. et D. m. atque colli
 gi alterabilem alteratione corruptiva N. m. alteratione
 perfectiva T. m. et N. C. scilicet et effuso ad formam quod potest
 amittere ex sua natura sua perfective accidentale et
 essentiali. et ex natura sua & alterabile alteratione
 perfectiva C. M. & alterabile alteratione corruptiva N. M.
 et quod ita portuvalta dicitur m. N. C. luna in se & quod
 mortuum et quodammodo, huc autem adveniens & in perfective generaliter
 essentiali accidentali, orta ex tali et tali sicut luna
 ad solem, qui reflexione suorum radiorum eundem lunam
 tribuit. et igitur alteratio luna solis perfectiva, que
 non officit, quod minus aliquid ex natura sua fit incorruptibile.
 ad alterum quod de corruptione colorum dicitur. Philosophus
 ex libro 49. ubi dicitur. P. simpliciter loqui de corruptione
 accidentali, non de substantiali, de qua hic disputatur.

66. Obij. 2. quod est quodammodo & indivisibile. quod est divisibile. & altera
 bile corruptive. quod quod est quodammodo & alterabile corruptibile. M.
 Quod etiam in quodammodo indivisibile, sed proprie quodammodo, adeo etiam
 sicut comitatur. m. et in eodem nota videtur, quod est in dividit
 deservit. Et quod deservit corruptive: quod quod est indivisibile
 & est corruptibile. solummodo atque in tali dicitur libro 47 colli
 gi ex sua natura quodammodo: quod et ex sua natura fit corruptibile.
 2. to. quod quodammodo proprie qualitatibus, et ex sua natura corruptibile
 & colli quodammodo proprie qualitatibus: quod quodammodo: densitas et
 raritas et qualitates proprie, atque colli quodammodo deservit
 et raritas ex dicitur #. 50. quod quodammodo.

67. Quod dicitur. D. M. quod est quodammodo quodammodo solunare & divisibile C. M.

atq; iterum disparuisse qd tale ex aere genit fuisse
 in pnt. q. nullo aere e supra luna, pnta nearius fieri
 tale, cometae ex nra celesti genitos, du apparuerint,
 et iterum corruptos du disparuerint, ut ex igni etia
 nra celestis generantur et corrupti e obnoxia
 respu fiant. et do vident a peritibus mathematicis
 observatos ee in luna hiatu launay, ino et felle
 Venetis sua fgra mutare, atq; hoc via argunt in
 colli, generatione et corruptione, pnta inquit varia
 pnta in colli, notatas ee ab antecipitibus, qua nra
 nra videntur appere; qd hoc felle corrupta st, et fin
 in colli, de corruptis.

69

Q. huius et fidei experit pnta nil veri, in haru ea
 pnta facile sit apignabilis, ita in nulla gnto in
 colli adstant, pnta nam qd a hinc cometas huius pnta,
 qd hinc tale, cometas existerit in aere sua ineta
 peritibus mathematicis, in arte negatis nra cometae pnta
 gnto supra luna, ut refert Cord. Hondroti:
 nra, q. tale sub aliqua pnta pnta pnta pnta
 fuit, ut eiq; exhalat pnta ut nra pnta
 pnta cui subest, transmittat, atq; adeo et supra luna
 pnta appareat eo fere no, quo pnta halone et
 coronae luna aut pnta alioru pnta huius ea
 pnta transmittat et revibrat aut luna et
 pnta pnta, aut et magis elevato, apparere in
 in pnta halone et luna sit pnta, ab hinc pnta
 ut pnta pnta nra vifu, aucta et qd nra
 nra vifu pnta in pnta cometas qd tale fgra inbra
 pnta pnta vnta pnta pnta vnta pnta
 grave atq; pnta, in ad sui creatas ad se rororanday.

ulias experias et qid zid qd conerit tunc are
 ploud certomen a' qdno fiat ongni maudo luno,
 ego sane ut emicat. nro pondrali arbitror ea
 aliud n' e' qm p' q' q' d' tunc rariore, qua liit
 plus luis a sole hauriont, illa n' ming reflectunt, atq'
 idea ming lundo ayarent: v'ia q' ex q' n' maultij
 muly q' n' o' argui p'oe. Ad q' instat diu p't,
 e' veteres astronomos ubi alios fare vbiq' exhamt,
 ita et in hac notione stellaru, medio forte illu'
 minato ad instar stella q' p'ca' fuisse arbitrali
 p't, fuisse decepto, e' q' d' ex p'ca' maultij, et in q'
 lib'ly alios medio forte magis apto aliqua fuisse con
 spira' qua deis corrupto medio et ista e' n'is oculis
 avantit. plerumq' in stella nobis n' smp' q' p'ua, epe
 fare ego certu' e', si indubitatu' a' p'ca' quadra' e'
 q' p'ua, et certe si nubiu' o'culis vicina nobis luna
 o'culbat, qd miru' in mensa tali d'p'ca' glurina a'
 nro visu celari: media q' ista p' et ista dubia, q' p'
 nec obfunt experia quas qid saluare p'ca' n' e'.
 Mathematici et Astronomi.

Obj 4. q'ra apert. 2. Deq' regit mundu' p' se ipso. q' 70
 n' moveb' ab int'lectu. p. d. ex illo Jobi q' d'. q' d'
 que' p'p'it aliu' super terra', aut que' p'p'it super orbem
 que' fabricat' e' in quo p'ba p. Greg: ita v'ib' q' p'
 mundu' p' se ipso regit, que' p' se ipso condidit: q' d'
 2. Do motu' pueniens ab ext'ro a' violentu', n' n'aly, 1. alij
 motu' circulari coloru' a' n'aly: q' n' puenit ab ext'ro.
 Obis motu' n'ary et invariabil' a' p't de p'dere a' coa
 libere p' motu' ^{coloru'} a' n'ary et invariabil' extra
 rayeli a' coa libera: q' motu' coloru' a' p't puenira
 ab anglij.

motu, motu hali movere, 2 rpd ab exigua pofitua colou
 motu pib: circulari ob pti rotunditate colou in oib
 agente. *Deo. D. N. M.* Degeca d' iad libera, et in
 totu terra inuitu movat p'm nodu reru n'aria
 n'aria libera libere, et ur hoc de Angelis boni
 dicit n' p'it, q' ex inflata bonite Dei ita ferunt
 in dore Dei, ut aut n' p'it n' nare, ac ex p'p'i
 ad p'p'i Deo cog' effitiant, n' agere. *De De hoc fugig*
thly: nobis d'ita fufficiant, et lib

Lehis. 73a

*De
 Influentia coloru in p'lanaria.*

Sicuti ex p'ria appat' i p'rito p'p'ology plurimal 73b
P'icru haberi notia, abq' uia, ubi Calyces pleni
et novi luna, equinoctia, p'p'ia, aspeky, tona
terion, longitudo aut brevit' d'icru p' arto, alia v:
placitu in, ubi p'p'ia nomena, comp'p'ate, et alia q'
impediti p'it, p'it p'oe et augurari ita et quodidua
ufe p'ertu et coloru plurima in epra p'lanaria p'oe
alg' in, aut v'raicabul' aut loquore indere p'p' temper
adenti n'ali, ita nang d'icru, p'it p'ole n'ym
luido n'q' p'lorefere, aut p'lorefitio n' m'aturari,
arefere d'ei, q'p' novella germina n' p'erta d.

De ad nobile hanc n'at' curiofe et p'udice inda
ganda, q'mo colu influant in nra h'ae p'lanaria?
in cuius refolutione p'it

74
q'ert. i. epra caloppia influant in p'lanaria, ab
q'ed n' in p' h'ae calore et motu. p' et p' aliar
q'ualitate inominata, ubi L. Symptolonia, o' Congiud.

L. p. 10. De luce calore et motu ab ista experia,
qua nos adoret pno. se sole calefacere, qua
vegetantia sui lux interfectione arefacere, vapores
atrahere, caere et anni viupstine, ouults et
multipinos sua luce obfuscare. Sed in observa
tionibus ruffinis et herbanis quoda. q. humide
populant feminanda ee in planilunij, q. fime
in q. raturis, qua decipit grefere dicit ut raris
rationi in luna decescente, q. vero se fursu
librare dicit ut arbore, lactue, lina q. grefere
luna feri. Idem: ibi dicitur feminari dicit hyman
vicia q. raturis luna decescenti, ut in illis grefere
magis comoda, partiar d. p. raturis, magis fatis in flore,
propululet. Ligna eodi luna decescente f. p. raturis
curis, ne humor predominet, ac putredine alit carie
raduat, id ee evenire q. grefere luna edant
experia. Lactar. r. p. raturis influpul sed erit
per motu luce et calore molespart observare
medica et chirurgica, unque ac deforme capilli
re cito decescant, evellunt luna decescente raturis
qui ambitiore herba quorunt, luna grefere
illa radi evant, flammam et hyerajin plurimi
liberant in planilunij, hant vero et p. raturis
in q. raturis, quod hi p. raturis humoris dicitur
illi novi humoris auspione repone affinitate
morborum et erunt mutatorum, q. raturis, q. raturis
in equinotij et solstij, quare et h. p. raturis
raturis et et grefere, nae c. raturis p. raturis et ee, in

In quibus et in aegrotis, & maxime in novilunij & post
 crifcos & in multoibz & in frigido fine, et ab
 Juure loro delitabant, quo nec calor nec lux per
 tingere potest: ut igitur ista calori et luci fieri non
 possit ascribi, certum est esse eorum influentiam exiguam
 necesse videtur dixer, eorum influentiam in hoc
 salutaria non esse dicitur sed lux calore et motu,
 et per quales quosdam et inominatos ab oculis
 sunt diversitate temperanti. Isti diversimodo operantur.
 76. Affect. 2. quia caliditas potest agere in solido in
 reali indurata in dicitur. Ita enim est certa
 sententia, et quod posteriora per veritatem catholice
 et per partem indurata agere in alio et agere in dicitur
 quod, quod in alio conerit et per quia caliditas
 et influunt in quibus hinc varias rationes in eo
 eadem disponendo ad dicitur et ad caliditas et
 rationes sunt dicitur et minor humorum fuerit deventio
 dicitur aut crispitas et in quibus organis et quia
 pro hoc via potest ad caliditas in suis operibus potest
 et dicitur in operibus hinc quia dicitur fuerit et
 dicitur et dicitur, eo quod hoc potest ad caliditas et
 dicitur: quod et quia caliditas potest agere in solido
 ad reali indurata. N. et in hoc, quia per imitatio
 influpit hinc ad in dicitur: m. s. experia dicitur, quia omni
 quibus experimur in nobis pro vario tempore notu non
 dicitur et se hinc dicitur, iam augeri dicitur, iam inflam
 mari sanguine, iam humore melancholicos existari
 iam languere iam letari et in quibus respiciunt

Luna in sole dicitur o sole luna, et quo magis de
 clinat eo magis e sole aspicit et illuminat, qd
 magis et magis se liberat e radij solis, unde notis
 sunt qto die a novilunio visibily apparet sub fra
 solis aut cornu, qia sil. ibi e radij solis, circum
 lateralli a sole aspicit, et hanc itaqz idao ita se radij
 solis, ut in part cornu apparet: o luna q tempore
 augurat natura, et locu hnt ita Boete.

Quida luna pluit, subivando flat alba sererat.
 gressus itaqz luna quo longiq a sole appellit eo mag
 illuminat, ita. ut si e regione soli opposita fuerit,
 et versq nos plene illuminata apparet, quod fit die
 a novilunio 14. et hanc plene illuminat vel pleni
 lunam nominant. Die 16. luna ad solem accedens,
 qto augetur et augetur, deperdit, ut adeo die a novi
 lunio 27 visibily ampliq n' fit, et biduo post demis
 sul sole q'nta, et novilunium fiat. q sumit igit
 luna die 29 suo motu, quo gressit, et degressit, ubi
 et hoc observat, luna gressente sua cornu erigere
 versq, ortu. Degressante v. versq, occasu.

A. 2. Eclipses e' alia lunare, alia solare, et in
 quare ita e' q' obtenebratione q'is, lunari respu
 Terra, in spe am Eclipses solaris, quid in sole
 et Terra in partib luna, quo ut libet q'nta, o
 Terra abscondit facie solis, adeoqz solat Eclipses,
 atqz hoc fieri nqm pt, ni in conjuncta solis et luna
 sole in novi lunio, aut fidel: sol. et luna in eod
 signo, et per linea recta in oculos nros incidant,
 q' fit, edw luna in novi lunio auerit in ead

81

cauda Draconis, et ideo n̄ in frigidis novilunij
 eulyffar sol, q: n̄ in frigidis ad cauda Draconis
 auerit luna ita, ut linea ab oculo n̄ro egredien
 in utrumq; luminare incidat; inde et qd qd
 magis qd magis sol appareat obscuratq; qd qd
 magis qd magis intrat in cauda Draconis.

82. Eulyffij Lunaris vero n̄m fit in plenilunio, e.
 qd ad eulyffia luna n̄ sufficit geliditas opposit
 ea eē stat. Et in eulyffia et prope ad ita ut
 in luna et sol terra inponat, quo radios et
 luce solis in luna reflectenda in se suscipit, qd
 ita impedit in luna emendata luna auerit
 post qd iuxta astronomos fieri n̄m fit in
 plenilunio. et qd eulyffij luna impermentat per
 leuor in sol et luna inopit, in sol luna re
 flatet in luna, unde videt qd luna eulyffij
 luna totalis fit alia n̄ totalis, uno iūe totalis
 una denturatio alba, qd in luna conu terra
 n̄ tota ingredit, eulyffij et totalis n̄ erit, qd si vero
 latiore p̄t ombra conica intrant, et denturatio
 eulyffij erit, qm si breuiore ingredit, ubi qd
 notat qd qd quo iūior terra luna et, eo latiore
 umbra conica p̄t ingredit.

83. Q. 2. cuius vniuersi planeta n̄a fit?
 Q. variis soluarum temperamentis variis et ad
 denturatio eē virtutis: na p̄no Saturnus frigidus et
 finus, et qd qd vita n̄ leuiter sustinet, caat
 per sui influsione in solta in se genita trispartita,

ardore animi, et maligna consilia (vnde iusta astro
 Logos proest melancolicis, et laudurnis, qui p̄tarea
 ee indolis saturniana diu ḡuenere. p̄pter calidū
 et humidū boni temperamenti et diuturna vita
 profugū faict in suis ḡfessione genitos magnanimos,
 claros, gloriā cupidos, et regaliū ornatos solitū.
 imperat sanguineis, iſta q̄by p̄tarea nōt accēdit
 ee indolis iuvionis, Mars calidū et et pingū colore
 funesto et ad destruetū magis q̄m ḡferuacē in dīna
 rde, eiū effy ſt. iſta rīdē ad. q̄by totat
 in sui dūere prognatos, p̄trocipāt bili, et vno
 verbo mortuos faict animos, ſole mundi ḡferuacū
 et vniſi decore dīctos n̄ inconiſſe. iſte en̄ planeta
 i nācē calida et ſua calore q̄d benigno et vita
 propitiū q̄ in ſui refluū oriūdi pulchritudine ſuē
 donat et madoratū ardore, nec n̄ proest bili
 per ſanguine temperate, cōſta noſpectos faict et
 animo generoſos. Venus humida et et frigida
 vita n̄ odioſa, et faict ſibi natos vrbanoſ,
 ſocatoſ, plandoſ, et muſica ſectatoreſ, ingenuoſ,
 dominaſ ſtegnati per ſanguine temperate. Mercuriū
 verſatili nācē et concordans in planetis q̄by con-
 graditū, oputoſ faict, raduſſioſ et eloquentoſ,
 magnam ingenij volubilitē tribuit: proſpect melā-
 nolicū per bile temperatū. vltimū iūg planetarū
 Luna nācē humida et frigida et, nec adeo in-
 benigna, n̄ q̄ mollitiē tribuit et inſabilitē.
 vnde inſobileſ lunatū appellatū, hac planetarū
 nācē et, et unū indog aone, ſub ſe alioſ ḡſſere,
 et ſi forte nūq̄ laudabile q̄d p̄trocipāt dīct

corrige poet Auditori mei sunt vniuersis notale
insinuat, hora qua genitq fuerit attendat, tunc
proferta tabula glideret, et sua nota non fer
rendu indicet promer.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a continuation of the notes or a separate entry.]

ausgig
il atterid
a noo noo

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

84 Propter via mo dicta de solidi huius et quare facta an cali
 solidi sunt an liquidi, solidi ad instar muri liquidi ad
 instar fluminis, verum in ista quaestione sterreni quod parum
 quoniam diuinitatis potius sunt, quoniam rationibus huiusmodi
 solidi tribuere hoc dubio modico est, nisi cali solidi sunt
 pedes in planeta in cali circumstantes hanc fugam in
 in radiis, tunc insuper si supra aperat hanc duntaxat
 penetrare sed verum hanc est, si cali liquoris instar liquidi
 fluerent: quoniam tunc operantur, quod, ut plurimum de cali
 liquidos esse dependentes, aliquid dicitur experientia, quod dicitur
 se deprehendit, quod motus dextro infra, aliquid supra se
 appaerit, quod tunc experientia non urget, sed illa est
 epicyclos quod sunt orbis planetarum emisso sole, et
 circulos suos centro terra concentricos, ut moderni
 mathematici hanc planetarum sententiam, facile solidi sunt,
 sentio igitur ego in hominibus, et in ob ratione dabo, sed
 et ex regulato speculo colorum cursum dicitur multum
 sed et quia Jobi dicitur habere, in foras in eo fabricatus
 et color, quod solidissimi et quasi are fusi sunt, quod vobis huius
 et Job dicitur Eluid puterit, qui reproberit et a Deo huius
 dicitur, quod huius involuere sententia, permittit impedire, a
 dicitur, quod suo robore huius deprehendit in uentibus, Eluid
 reprobet in se, quod falsum dicitur, quod quia huiusmodi
 male et imperite applicavit, in se ad ad solandum solum
 potius ad euulserunt vulnera eius

85 Planetarum fixarum motus huius per se, in ea non ad huius
 ad mathematicum dicitur, tunc hoc notato quod in
 astronomos quoniam minima firmi pedula longe
 reparare magnitudine terra, planetarum quod istis magni
 dicitur, huius est numerus Luna est terra minor

299 diebus, Mercurius 219, Venere 703. Dicit supra sol
 affirmat 166 diebus, Venere magnitudine superare, Martes
 superare Venere 166, Joves ostendere 95. et Saturnus
 91 dies. cursum planetarum quod dicitur Saturnus
 infumens 174, 30 annorum, Joves gemini, Joves Venere
 et Mercurius unius anni, Luna vero 27 diebus, et
 ita iuxta aliquos 7 in horis suos orbes pervenire debet.
 porro annus solaris de quo hic loquitur est alius mensuris
 12 iuxta 12 celi aut Zodiaci signa, quo sol
 currendo perstrat et hinc geminis mensuris perstrata

Sunt Aries, Taurus, gemini, Cancer, Virgo
 Libra, Scorpius, Arcidienens, Jovis, Amphora, pisces.
 Quorum tria sunt vernalia Aries scilicet Taurus et gemini,
 quia sol per illa transiens vernalis coet abate, proxima
 tria Cancer, Leo, Virgo, sunt aestivalia, eo quod sol ea
 percurrentes aestivali orbi donet. tria autumnalia
 Libra scilicet Scorpius et Arcidienens, et tria vernalia
 hyemalia, quia sol per illa transiens autumnus, per
 hoc vero percurrentes hyemem proveniat: et cum hoc
 signa numeranda, a die circuli 21 Martij, ita ut
 ab eo die 21 Aprilis Aries perstrat, hoc Taurus
 et sic per tria. et hoc de ceteris in hoc libro dicta
 sunt.

Quæstio 2^a De

Cementis et eorum effectibus Meteoris.
In mundi partes in minima esse Elementa ex quibus
omnia planetaria consistunt et generare debentur ab hoc
ingenio hanc partem, nempe ista rudi reperiuntur, qui non
noverit solati, elementis mutuari mundum et naturaliter
suis seculis partibus: repletis igitur, quo de mundo
in genere, aut de eorum in specie. Dicenda sunt, nunc
planetaria explicanda transiens et examinanda,
quo melius autem tractatus succedat, integrat quæstiones
in geminis distinctis articulis in suis de elementis, in
altero autem de meteoris, de primo sit

Articulus primus

De Cementis

Cementis rationem varie a tribus usurari ex distinctis
partibus consistit, ubi per elementa quibus unbedigi propria rerum
suis essentia sunt inter se mixta sunt. Elementa
per distinctas naturas et sua compositionis partes et sub
hac accepta elementa in factis non sunt. Quod nomine istis
religiosis quæ simplicia, ex quibus hæc planetaria consistunt
et de hac ratione de his sit.

Articulus secundus

Hæc, numero, situ et figura elementorum.
ut brevitati, sine et facilitati respondeamus, relictis
inutilibus sciendi ambagibus de natura, numero, situ
et figura naturalium de elementis inchoamus, ea ista pro hac

tertia interpretatur, ut brevitate indegeni vinculum
desidera dicitur, data resurre, quare.

¶ quid sit elementum.

¶ Elementum veli dicitur, quod sit corpus simplex, in quod alia & 6
corpora resolvuntur. Ita dicitur des et suadet. Desio ex
opposita reglarum, quod per compositionem corporum facile
patet. Ita per corpus, quod servit loco generis. Ita et
colui quod sit nec in elementum, ut patet ex dictis.

¶ 2. simplex, intelligitur simpliciter mixtum, id est, alia
corpora non vero partes essentialis, nec filii, et fratres excludente,
elementa enim ex aliis partibus composita non sunt, nec genita
ex dictis in sua de essentiali fratre. Ita creata sponte
in partibus quod essentialibus materia filii, et fratres, pro quibus
quod quod sit, quod non mixtum, quod per se simplex in desione
positum excludit. Ita dicitur in quod alia corpora resolvuntur
intelligitur resolutione ultimata existenti, non qualicumque, ut
excludat resolutionem mixtum in mixtum, hoc est, vini
in sadam, quod resolutio ultimum non est, addit existenti,
ut excludat materia prima, quod licet sit in quod omnia resolvuntur
non enim in illa corpora resolvuntur ut existenti, eo quod sit
corpus incomplete, tamen requirit omnia, unde forte a fine
notabili melioriter addi potest ut existens, ita ut
intelligatur desio elementum, sicut corpus simplex in quod
alia corpora resolvuntur ut existens, non ita et ratione
dicitur a materia per se desio.

¶ 3. quot sint elementa.

¶ 4. coram dicitur et illud cratera dicitur se et ton, regna
sunt: aere, aqua et terra, et dicitur esse numerus
elementorum, dicitur ex notis quibus simpliciter, linea recta,

87

qui e quadrupartitus sicut: sursus simpliciter et sicut quid,
 ac deorsum simpliciter, et sicut quid, ac rursus in elementa
 vi definitis, extra sunt simpliciter, et propter sui gravitate
 et contabescere ferri, sicut per lineas rectas, nec in unum
 elemento plures quoniam unum motu quodlibet in joint, et elocuta
 erunt sicut duo sursus, unum simpliciter, ut ignis, alterum
 sicut quid ut aer, et duo deorsum, sicut unum simpliciter
 ut terra, alterum sicut quid ut aqua, terra enim gravior
 aqua est, ut experientia testatur, lapis quippe rarij in
 mare per aquam cadit ad centrum, sicut et ex ista
 resolutione et generatione mixtorum, omnia enim quae resolvuntur
 resolvuntur in partes fluidas et frigidas, et esse
 aqua, et in partes quaedam humiditas et lenues, et esse
 aer, et in partes calidas et calidas, et esse ignis, et rarij
 et ferri, et esse terra, ubi sicut artus Chymia perit,
 vel unum quodlibet ens mixtum, sicut generi ex calido humido
 ferri et frigido, per hoc quod generat quatuor elementorum, aer
 enim humiditas, ignis calefacit, terra coarscit, et aqua
 frigefacit: igitur et per quatuor elementa ex quibus omnia mixta
 generantur.

88

Q. B. quod sicut et sicut elementa in vasis partibus.
 Q. sicut elementorum quod sicut omnia sicut mathematicis con-
 siderant, et ratione sicut sicut sicut in illa, et ignis
 sicut sicut aer, aer sicut aqua, aqua sicut
 sicut terra: sicut sicut, et ista non gravitate, et
 sicut quae certum est, quod gravia tendunt ad centrum, adeo
 quod graviora sunt eo magis vicina centro esse debent, sicut
 sicut sicut loco, per gravissimum in elementa et terra
 sicut sicut certum est, et ista experientia demonstrat, sicut
 sicut sicut sicut per aerem et aquam ad sicut

nasce centrali terra. Terra gravitate suam aqua, et plerumque
 hoc est vicina terra, supra aquas aeris est aerem
 et tandem ex ista agilitate et gravi profunditate ignis, supra
 aere levissimum est ignis intelligimus: et sic ignis in
 concavo sunt, et sic profunditas iuxta Mathematicos,
 si 2000, 578 miliaria, eo quod sit in duo, frigidum
 alterum, alterum humectans circa lunam sicut et aere in
 medio, quo si pluviam, facile est generatione suo
 frigore impedit, et sic ignis ne fieret, ignis talis
 dimensum et profundum provida natura in igne
 locum aere in tres regiones distinctas, ubi aere
 est vicina ignis elemento ita calefit, ut ignis potius
 habeat quam aere. media, quo frigida est, ut ex
 meteoris in eo nati deducit, et infima hanc partem
 humectante sicut et magis calida, quam frigida ob
 reflexionem radiorum solarium a terra: cuius reflexio
 in profundum usque ad supremam aeris regionem in 24
 et usque ad ignem in 52 miliaria extendi a Mathe-
 maticis solet, in superficie aeris sicut aqua
 terra paululum altior, ut eas irrigare possit, cuius
 profunditas non ultra tria miliaria extendit. hanc
 partem exigit terra, quo deficiit solet esse siccum
 quod ob humido irrigatum non molefit, mox humore reddet
 liquidum. sic profunditas iuxta Mathematicos: et in 6078
 miliaria, et hoc de situ elementorum.

B. 2. Elementa omnia esse sphaerica et rotunda 89
 De igne quod et aere non differunt, de igne quod
 quia existit in concavo sunt, ac sicut et est. Idem
 esse quod et rotundum, in concavo est latum coram
 non potest, ut ratio naturalis suadet. De aere vero eadem

Obis q̄to sol orit & occidit, videmus q̄t̄ ita sol
quae supra horizonale absint. a terra per lineas
rectas magis q̄m per curvas. Et hoc fieri potest,
si mundus est rotundus: q̄o.

q̄to si mundus est rotundus, & est habitabilis in pte
inferiore & n. neutrum dicitur q̄t̄ n̄ sunt, quia sic darent
antipodes, quos in P. Augustini fabula ratum esse,
imò q̄t̄ sic ea pendula. Et talia ornamenta q̄m
ornamenta terra arbore, aedificia turres, et in q̄t̄
rosu veris calos, q̄m a q̄ra de p̄t̄ia dicitur q̄t̄
deorsum tendere n̄t sursum. Et n̄q̄ dicitur videri dicitur
ut n̄ sit maior ratio, cur hic terra habitari possit
et n̄ ibi, ut sunt ibi res q̄m ibi nos h̄m
volutione n̄ minus ibi, q̄m hic in fluxu, sic dicitur.
q̄o mundus rotundus n̄ est. Et plang

96
P. ad j. montes, et altimos et vales, relatas ad
dimensiones mundi reputandas, haud aliter est, q̄m
reperibile in pila aliqua elevatione, et depressione,
quo n̄ faciunt pila moraliter rotunda n̄ est. itaq̄
P. M. et C. m. Et ex montibus et vales rotundus
moraliter dari n̄ potest. n̄. m. rotunda mathematica
C. m. et n̄. C. q̄to dicitur mundus plerumq̄ est, magis
n̄ de rotunditate p̄t̄ia et mathematica Et de moraliter
et p̄t̄ia, cui varias elevationes, et depressiones n̄ offiunt.
C. 2. dicitur pari fieri n̄ maioris jure dicitur q̄o p̄t̄ia
terra est q̄ra experientia oculata in mari p̄t̄ia ob-
servatam, ubi imò dures et montes, hic verba et
ultimo imò base, videntur: nilong et dicitur terra est

rotunda n̄ ē p̄ra experia oculata n̄ male applicata
 illa s̄ planities, q̄m positi n̄ alto cernim̄ n̄ p̄uenit
 se eo q̄ terra rotunda n̄ sit. Et q̄ ob ingentem
 terra magnitudinē globi terraquei p̄te, q̄as oculis
 nosse p̄ficere p̄t, n̄ h̄ant p̄te curvitate,
 licet forte re ipsa modicē declinet, cent, quo enim
 maior ē circuli, eo minor ē curvitate p̄tibus,
 ut in arboribus et p̄t̄is exemplis h̄erent p̄t. unde
 n̄ra pot̄is vales experia n̄ navigabilibz dep̄icta
 ubi p̄ter egale circumferentia v̄qua oculis n̄ing
 alucinari p̄t. Ad 3. d̄io, n̄rū oculū et
 in p̄fenti casū alucinari p̄ter propinquitē terra
 cuius pot̄ione in media in onasa p̄t p̄p̄rindi apparet
 per lineā rectā, licet re vera per curvā afficiat̄
 oculis propinque p̄te terra p̄te curvitate n̄ d̄verita
 ubiq̄ ē ob propinquitē, et ob terra parvitate,
 neq̄ hoc mirū et vane d̄ictū ē, s̄ n̄ra cernim̄
 experia, q̄re quorū quo p̄p̄nquiore oculis, et eo
 minore visu n̄rū ob v̄cto p̄ogrādi irrūpi, p̄p̄re
 in oculo tuo manē et nec terra nec solē vidēbz,
 licet p̄t et terra manū dua infirmitē maior p̄t.

Ad 7. d̄io, mundū ab inferiori et nobis adversa
 terra p̄te n̄ ming habitabile ē q̄m n̄ra ex p̄te
 adeoq̄ in hoc casū d̄ Augustinū p̄. s̄. d̄. Antipodes n̄
 v̄d̄it n̄ revocant, ex falsa s̄d̄ populi persuasione
 alucinape, neq̄ d̄i hoc derogat auctoritati S. Basilij
 Qui plurima d̄i horū s̄nt exat condita, s̄nturna
 opera nunc rep̄ta fuere, ne facile reperiri p̄t,
 qui in realitē s̄nt aliquē d̄. S. Basilij omnibz pro
 velomant. Jam igit̄ Antipodes et salē navigabilē

94

Quid an et in quibus elementis, scilicet gravitatis aut levitatis 95
 Aiori in elementis gravitatis et levitatis.
 Quod si illa iudicantur gravia, quae per lineas rectas
 descendunt ad centrum, et illa levia, quae a centro
 ascendunt per lineas rectas ad sui nascentem locum, postquam
 forte ideo visibilis pulsa sit, atque elementum terra et aqua
 si in suo naturali loco capta et coacta fuerint desce-
 ndunt per lineas rectas deorsum ad centrum, e contra ignis
 et aër a centro ascendentur sursum, et quod per omnia libere
 erant, sicut insigne in altis, postquam forte per aliud
 elementum depressi sunt. Quod et in elementis dicitur gravitatis
 et levitatis. Quod in aëre et igne, gravitatis
 vero in aqua et terra ita quod, ut iuxta dicta
 priori sententiae ignis sit levis, sicut aër, sicut quod
 supra aqua gravis, sicut quod, et terra sicut levis, quod
 in terra infimum, ignis supremum sicut locum obtinet,
 unde illa sunt sententiae quae arbitrari, quod elementa
 nec gravia nec levia sunt, eorumque defectus et excessus
 in pueris a virtute magnetica et attractiva
 quae singulis elementis tribuuntur ad attractivum, sicut sibi
 patet: quia haec est facta evidenter facta sunt, quod
 ferretur, sicut quod grandis v. g. lapides in altum
 eiaculari possunt, quod parvi lapides, et visum hunc
 eorum casum ad centrum, quod molores, sicut de magnetis
 centrum a, si dicitur facile a se appellari possunt aut
 ferribus ferri, quia in eo gravitatis non cooperatur,
 sed attractioni aëris, quod grave pondus ferri, quod
 aëri sit gravis, quod ferri pondus et extraneo longe
 utique leviter et similitudine, attracti, quod integra
 ferri massa, quod in saltu aëris puer trium annorum

iam superiri et testari potest, et demum panitudo videtur
 impossibile explicari, quia equali causa et celeritate
 lapis in mari in altum libratus dat cito descendat,
 quia aere in altum in terra. Sed hoc in terra
 infinita, major est virtus abstractiva esse dicitur
 carentia impedimenti, quia in mari, unde hanc
 undique ad mittere facile obsequentibus: non ergo de seorsum
 et deorsum elementorum originalis magnetica quaedam
 infusa virtus, et gravitas et levitas, quae prius
 elementorum se natae.

96. Quid et quot sint propriae qualitates elementorum?
 P. 1. Mas. elementorum qualitates contra definiti a philosophis, quae
 deo et aliis, non ea se mutuo, sed alia ex ipsis sunt.
 Ita colligitur ex arte 12 de gener: lect. 15. definiti,
 quae sunt a se propriae qualitates, ita sunt propriae, ut in eodum
 corruptibili non sunt ex prioribus qualitatibus corruptibiles,
 quae et ex se mutuo scilicet per se, licet quod
 per accidens una ex alia finitas d. q. ex calore
 oriri possit, et quae in alia per verba sunt: sui
 ad temperationem, ita d. q. ex calore oritur raritas, sub-
 lilitas, levitas, et contra a frigore gradibus densitas,
 impuritas, et finitudo, maxime si in frigore sit
 quarta, ponat soliditas, durities, et hoc ex
 humiditate, malitiam, flexibilitatem, fragilitatem, et ex varia
 et hanc ad temperationem. quae sunt odor, sapor, color,
 et quae in disputatione De a. plura.

97. P. 2. Hanc partem dicitur a philosophis recte assignantur 4.
 videlicet color, frigus, humiditas et finitudo ad omnia
 elementa, quae sunt generis.

per se videtur et tenet coarctare et in sui parte
 figura debentur, aqua enim in vase operato figura
 habebit operato. Sicut in Ing. d. qualitas, quia
 se facile suo, et difficili alieno rebus tenet, seu
 quia se sua retinere facile et difficili ad aliena
 figurat detineri potest, ita corpus vase in se sua
 retinebit, si vase operato figurat.

99

Q. B. an virtus sua qualitates sint quid positivum, an
 positivum quid negativum, et quomodo differant in se
 tum a seipsis mixti.

A. Virtus sua, et qualitates se qualitates reales, ita cum arte
 conueniunt sicut opera alios non paucos.

B. nil videtur sub se, nisi sit reale et positivum, atque virtus et
 qualitates cadunt sub se, experimur enim motibus calorem ferri
 cadentibus, frigus aqua, aeris humiditate, et similibus huiusmodi.

Q. Et calor frigus humiditas, et similes sunt qualitates reales,
 2. d. quod se posse referre potest ad colorem, et volubilitatem reale.

id est de se qualitates reales, at calor et frigus con-
 ferunt se ad colorem et volubilitatem reale, ut in estate
 et hyeme sanguis sentitur: quod porro quod suscipit
 magis et minus, et de se se reale, atque similes
 et humiditas suscipiunt magis et minus, et de se magis
 sicut ad magis humidum, imo sicut et humidum composita
 suscipiunt aut magis humidum aut sicut: quod

100

Q. 2. virtus et qualitates se in se quomodo differant a se
 positivum et conueniunt arte, et ratione quomodo superiores sunt
 esse, quia videtur realiter differre a seipsis, atque
 qualitates et videtur: quod. Eos autem sui et, quia
 quomodo differre in uno colore, et differre in se,
 D. Virtus qualitates differre in uno colore, aqua enim

frigida & calida n̄ e, ignis calidus e, frigidus n̄ e
q̄o et diffinire in se. quodlibet q̄o sit in se se realiter
separabile, et p̄to diffrent. q̄o in aperta reali, diffin
signa s̄t, p̄terea in altariis sacram̄to post consecratione
n̄ maet p̄p̄oā, maet d̄n̄ p̄uitas et humiditas: q̄o p̄o.

101

Q. q. an in p̄igulis Elementis p̄igida sint qualitates?
A. p̄igulis elementis in se duos qualitates, una in p̄imo
et altera in excellenti gradu, ita v̄g, ut igni calor
p̄etab in p̄imo, p̄uitas vero in excellenti, aeri
humiditas in p̄imo et calor in excellenti, aquo frigus
in p̄imo et humiditas in excellenti et tunc terra
p̄uitas in p̄imo et frigus in excellenti. t̄o om̄
desumit ab experia, q̄ia videmus ignes p̄imo calē
facere supra aqua p̄imo frigiditate pariter ignes
excellenter ex p̄imare, aqua vero excellenter humectare
q̄o d̄n̄ igni, d̄n̄ ex p̄uitas, q̄o t̄o terra, aut aqua t̄o
humectat q̄o t̄o aeri, p̄inde q̄o t̄o et igni calore
aqua frigus terra p̄uitas et aeri humiditas in
p̄imo p̄uenire, in excellenti vero d̄n̄ p̄uitas
igni humiditas aquo terra frigus et aeri calore.

102

Q. q. an et q̄uo elementa manent in mixtis?
A. j. elementa in se se inuicem p̄e quartis ita in arte
p̄o d̄n̄. et r̄as e, q̄ia ita in se se inuicem trans
mutari apta s̄t, quō gaudent qualitatibus p̄p̄is
artibus, atq̄i elementa in p̄is ḡtibus gaudent, frigus et
et calor humiditas et p̄uitas s̄t ḡtibus p̄p̄is et
artibus.

Q. 2. elementa n̄ manent p̄tē et p̄m p̄p̄is p̄p̄is
mixtis p̄o virtute d̄n̄, ita in p̄. Thoma s̄c̄e com̄is, et
r̄as e p̄o et desumit ex virtutibus in p̄ia virtutibus in
p̄is duos, p̄os p̄p̄ales, eand̄ vero in p̄p̄is n̄oā,

rei in alia. hoc est, mutuo dicitur filii a quo in
 quo filii res transiit in dicitur ad quem suum ad quem
 transiit, ita, ut unus filii a quo transiit a se ipso
 se relinquendo et deservendo in alium. unde est ad con-
 versionem filii regit, ut unus a quo absolute de-
 fruat et pereat ita, ut non idem oritur unus ad quem
 qui se super de novo p[ro]vi n[on] est in conversione,
 se sufficit se fundat dicitur filii a quo in eod[em],
 aliquo munere resp[ect]u cuius dicitur exercendo, ut p[ro]t
 in mutuo vitale loc[us], ubi Chyly et p[ro]p[ri]et[ar]i[um],
 vertuntur in coram, q[ui] in nova ad reale p[ro]ducit,
 ita est dicitur dicitur fieri in quibus Evchorica
 qu[od] dicitur dicitur de novo p[ro]p[ri]et[ar]i[um] dicitur dicitur
 p[ro]p[ri]et[ar]i[um] dicitur dicitur p[ro]p[ri]et[ar]i[um] et vini et p[ro]p[ri]et[ar]i[um]
 efficitur unum, qu[od] dicitur dicitur p[ro]p[ri]et[ar]i[um] iam
 est. h[ic] id dicitur et ex ista dicitur queritur
 queritur an dicitur, sive dicitur unum f[ra] in
 alia, v[el] q[ui] f[ra] ligni in f[ra] ligni, atq[ue] filii
 transiit, et dicitur unum f[ra] in alia f[ra] filii
 ad unione[m] et n[on] ad alie[m] alie[m] f[ra]: q[ui] ex
 scilicet queritur in regit f[ra] nova p[ro]p[ri]et[ar]i[um]
 dicitur ad quem, se sufficit cuius dicitur in aliquo
 munere resp[ect]u cuius dicitur seu dicitur exercendo.

Q. 7. quid sit et quotuplex dicitur temperamentum? 104
 A. Temperamentum est maris et gallici per avaria
 coordinacione earum iuxta exigentia f[ra] mixti ad
 temperacione. oritur q[ui] temperamentum ex varia ad-
 temperacione maris et gallici, et quotuplex erit, quotuplex
 dicitur gallici dicitur dicitur coordinacione, ita namq[ue]
 dividit se in simplice et diffonne, id est, in quo
 est gallici in equali pondere et diffonne et hoc est
 si in inaequali, et si ita gallici dicitur dicitur.

coördinata sunt, quo mixtum erigit, si temperata
 aequale ad iustitiam, quale creditur habuisse Chry
 Dng, q̄ propterea n̄ in morte violenta mori potuisset.
 difforme diuidit in simples, in quo una est gallica
 ceteris dominans, et in compositis, in quo plures
 discordant. compositis diuidit iuxta q̄ plures com
 positiones q̄ gallica in igne, q̄ in aëlibz di
 colerium seu biliosum, q̄ illud in quo dominat
 calor et siccitas, q̄ in aëre, q̄ in aëlibz di
 sanguinem, cui imperat calor et humiditas.
 illis in aqua respu aëlium, plegmaticum nominat
 in quo excedit frigus et humiditas. et q̄to in
 terrene, q̄ in aëlibz melancholicum appellat, ab
 illud est in quo ceteris supereminet frigus et
 siccitas. et notitia temperamenti plurima
 p̄onez animi sui sibi patiuntur et de quibz

105

Q. q̄ qui singulorum temperamentum sunt fructus?
 Q. q̄ q̄ temperatum sanguineum et phlegmaticum est bel
 licores, secreti n̄ admodum tenaces, grati, ama
 biles, liberales, nec facile nec diu irascendi,
 verborum, affabiles, bene sonoriferi q̄ inuicem
 facile in memora, minime suspiciosi, valde obli
 quentes, amantes, et amabile, q̄ in illis
 super humore facile animo noxiis, per se peccata
 et improbia, sed boni, et ad malum facile proclivi,
 pusillanimes, et in suis factis perungit hinc

106

Quibus vero colerium et temperatum, animosi s̄
 et ad ardua prompti, facile irascunt, rixosi,
 aris ingeni, solertes, audaces, et ob calidissimum

Spūs graviter et diu iracundi, mente prociptis
cartabundi, austeri, difficili qd se interse, nec
tū offerter omandes, dapiūt in iis morū limitas
indij motuorū, in regendū qd itor suo vitā est
in covendū circumspertis, nō aliorū studiū se se
facile auomodant.

Quibz temperantia flegmaticū s, bona habent 107
memoria, prudentia et mansuetudine, in q filiis
natura est, historiarū studiū et misericordes
habetū tū et rebus ingenij, pter nimia honore
auct mentū obfusante, et pterea limiti pter
frigz excedend, minime iracundi, raro amantes,
et raris amati, inurbani, nec facili, nec
offabile, qd tristes, nō facile haustu fortiori
asutatis, subz, aut alio prociptante mente
gaudio, ubi se se colos in risū et carhino
insolitos effundunt, et ita qsumptū, pūitū ad
pripimū languore cedunt.

Quibz ead melancholicū temperantia s, silentiosi et 108
laxi p, suū mente magis qm dū, ut alij colligat,
stabile tū et in iposito, secreti lenato, consillis,
perapti, raro qd graviter irascunt, vix sedant, utra
sib corrupti p, raro qd offerter amantes, suspitiosi,
meticulosi, in agendo tardi, et pter arimonia
animū pterus corrodate, sibi et alij inquieti, atq
ides molesti et anorelecti.

Q. 9. quana sint signa exteriora, ex qbz dicitur 109
tūqz vj, qz pū post.

Q. ut s. solando dicit hū sol. (s. 2) calida et humida
sū sanguinea nō mētia ē qz calidū, calore
comente fuliginē ē ipse et in plos efformante,

epus molesto caro multa et rubra, vox firma
zaheldig gravij et ydij nofesty, moty velox, sudor
frequens, pulsy arteriaru notabilij fortij et lang,
proclivitas ad Venere, dulcedo in ore et labijs.
Oleria induant impetum finitas, frequens fitij, duritia
vultus, agilitas, cutij nigra, nigri capilli, lingua
aspera, infrequens saliva, sermo velox et abruptus
ygreps, celer, rary sudor, oculi parvi, somnia de
bellij litibz raris. *Stigmatal* *capere* non
ipus molesta saliva multa, rara fitij, os nodidul
reprimenda cerebri et rapitij frequentia, color
albus, alba fauces, pigritia, tarda conortio,
rarities praxor, vox fatidij et aulta, somnia de
equis, *panerfne*. Nota laud impetum mela-
molini *pa* corpus, serues, glabrus, calor fufay,
obscurus et nigricans, oculi dicitij, rubosa sero,
opa dura, cutis aspera, somny durulentij et liqij,
pulsy arteriaru tardij, magna famy. *De* *de* *hi* *latij*

110

Q. 10. Quid sit terra fixissima, an terra circa sol,
aut sol gyrat circa terram?

R. Sol gyrat circa terram, q. in siderum spat. ita
hodie colij cu' arte 2 de celo q. Galilaei
cofherniunt. *est* *2* *ex* *prope* *in* *P.* *Poliptra* *de*
Calapoff. *Q.* *hi* *obij* *orbij* *sol* *et* *ovidd* *ret* *ad* *brul*
sua *resantij*. *ibij* *renofens* *gyrat* *per* *meridies*, *et*
stat *ad* *aquilonem* *lustrans* *ovisa* *in* *circuito* *2*
sol *sol* *92* *hr.* *firmavit* *orbem* *terre* *q.* *n.* *comovebit*,
sol *109* *fundoffi* *terra* *super* *stabilitate* *sua*, *et*
q. *liberata* *n.* *a.* *iosue* *2* *miraculo* *erubuit* *ad* *injul*

Sola felix: qd sola moueri d' artibz fidei, aliaz certe
ng miracula fuerit, necesse e. inde rebe congre-
gatio Cardinaliu anno 1611 sub Paulo V habita,
domnauit sentia Copernici Inym aduersus S.
Pontificem, quare nec eid' refutanda inuor. qd in
mobilitate terre uisus de elementis nra' finis.

Artibz & d'ns
De meteoris

Qd si passim in authoribz meteorologioru' p'brales
moo' inq' ualq' d' f'cali' qd difficultas, paulata en'
de inq' pro sua uolento, qd in es q'ffere S. Dr
ait, qd in q'ffere, in conibz qd p'cedat ad p'f' uis
p'f'ia in p'fere placuit, n' ea' faulibz diffiulcia
adducturi, qm' loto p'f'ia imituri: re' totam
ap'liu' p'f'ue absoluant. erity

Tertio p'ma.

De,
Mta, nra, Caa lous et tempore
meteororum.

Q. i. quid nois, quid rei sit meteoru'?

R. meteoru' e' noen latinu' a grauo Meteoron |||
q' lating' p'elline s'fat, et mista in p'f'ia in
p'ellini seu aere generata denotat, uti q' pluuia
quandocunq' nixey q' atq' meteoru' ita ouestiu' defri
a p'f'ia q'uenit, corpus in p'f'ia m'it' ex uapore et
ex halatione in superioribz mundi p'f'ia orbu'.
Sic p'mo corpus, q' p'f'iat lous g'ris, reliquit

diffra' agatibz, sic 2 mixtura mixtur, ad qd vapores
ex exhalatione ex qbz meteora oriuntur seu ex
ma' in vniuersi sibi inuic' sicut p' h' localiter per mix-
rentz. Sic C. ex vapore et exhalatione ad danda
nam meteororum ma' qua iuxta Iuenda s' vapore
et exhalatione. Sic q. in superioribz mundi p'tibz
orbis, per qua s'ba p'ria meteo' ex pluant,
conu' quippe et colig' et nebula meteo' s'ui
s'nt, quia et generantur ex locisibz terra, vnde
s' d'fionat om' meteororum d'fendere, vltima h'c
s'ba in superioribz mundi p'tibz omibz n'cessu' et ab
s'p'ore vni' meteororum s' p'ia mixta ex vapore
et exhalatione orta.

112 Q. Quae meteororum s'nt ma' tu' proxima tu' re-
mota?
R. ma' proxima meteororum s' vapore, et ex-
halatione, q'furgente in regione aeris, ibi q'd'fanda
et in nubes colimante, ma' v. remota s' terra
et aqua ex qbz eiusdem vapore exhalant, et emi-
tu' in altu'.
Q'nto uberior' d'fer' s'nt: ma' nam proxima aliisq'
q'ris s'nt s'nt, ex quo im'ite, et ma' remota ex quo
mediate q'nt' s'nt, atq' meteora im'ite s'nt ex
eiusdem vapore et exhalatione mediate v. ex aqua
et terra, ex qbz eiusdem vapore exhalant: q'nt'
meteororum ma' proxima s'nt exhalatione et vapore
q'furgente in regione aeris, maxime s'nt s'nt s'nt
mediam, ma' remota v. s'nt terra et aqua,

ca qbz cuius exhalatione pmonant. qd am ex terra et
 aqua cuius vaporis emergant, experientia qdoret aqua vidam
 pique montes post pluvia ita fumigare, ut saltem
 orbi obfcondant et oftegant. Vapor defiz, qd fit
 folitq sine exspirao calida et humida ex humor
 aquos puenient, extra exhalao qd fit halidq seu
 exspirao calida et sua ofcendens e terra aut alij
 qritq suu, pueniunt pinda vapor et exhalao,
 qd ubiq pueniat roo halitq calidi: n qid calore
 quoda natius. P aduentitio vltter e calore foli
 exalery pella. Iffant v. qd vapor ofurgat ex
 humidij, exhalao v. ex suu qritq.

Q. Q. quo fit caa efficieny et quis puz meteororum?
 P caa effate puzales e per qra colapfia, quat
 inr princip fol est, et ignes subterraneos: caa
 vero ofpntales e tuc calore aliabq ofpauentij
 colaptes. ita conitit det, et
 roo v. qd id meteororum videtur a caa effis, qd
 moa vapores nimis: et exhalaoey pparat, vob-
 ponit, aut effine vult suu formis, P n folu qra
 colapfia, et inr ea pique fol, de qbz dubitari n
 pnt, qd de terra et aqua vapores extrahant ad-
 ducant, eos qz f. suu find inflament et auerdant
 et mutant in fanetas fulgura, fulmina p si v.
 humidi coagulant et ofdensat in dube, grandine, p
 n folu in qua hac qra colapfia, P et igne sub-
 terranei vapores creant, emittunt, et variij aut
 ofpionibq voria ofpntant, ubi habitantibq circa

montes, Etnam et Vesuvium plura Choro Lepidulo,
q̄o et n̄ illa solut̄a q̄o et h̄i q̄o cō effa p̄p̄at̄
lux v. calor et alia influentia, q̄q̄ ex p̄p̄at̄
coagulant q̄d̄ant q̄o cōa inf̄p̄at̄olij: h̄c en̄ d̄
virtu, im̄de optima cōa p̄p̄at̄olij iusta v̄ta in
p̄tia v̄t̄li, atq̄i q̄rū coalect̄iu solij et affrorū
id̄ ignem p̄t̄erraneorū virtū im̄de optima p̄ h̄y
calor et alia influentia inominata: q̄o p̄.

Q. 3. finis meteororū ēe lū bonū mundi p̄blunarij
cui eufm̄i sapore, plurimū nocere p̄sent̄, et insuper
fructificat̄ oig et fertilita, cui n̄ parū a pluvij
dependat aliq̄q̄ meteoris, h̄c deior v̄t̄p̄i, q̄h̄i et ip̄ta
mirabili q̄rū metamorphosi relucet (h̄c d̄ny p̄p̄at̄
eterni creatoris, cuiusq̄ p̄t̄errā aōr q̄ h̄c p̄p̄at̄
et ordinata oia disponit in bonū v̄nig h̄ij,
quē per h̄c meteorā p̄p̄e p̄p̄ig revocat ad cor
et penitentiā.

114 Q. 4. quisna sit origo meteororū?

Q. origo meteororū eade adferri terra, aere et aqua.
q̄d̄at experia quoad oia, ita namq̄ certū ē in terra
varios calere ignes, p̄t̄erraneos, varios meatū et
halitū, ex q̄q̄ metalla p̄p̄ignunt̄ q̄ in aqua p̄p̄ig
reperiri p̄t̄errina glaciā in aere d̄ny nubes
fulgura, fulmina, cometa q̄ h̄c. oia meteororū
noie veniunt: q̄o et terra, aere et aqua eorū origo.

115 Q. 5. quādo meteororū temp̄ sit?

Q. ēe singla anni tempora maxime in vernū et
aet̄nna. r̄o est, q̄ia v̄t̄p̄ig in h̄yane

Iari nives glacies pruinas pluvias p in Vere gra
 adines, Combrua p in aestate pluvias fulgura p
 in autumno pluvias pruinas glacies p.
 rōō am 2 di e, q: ad temp pro caleris, q: ut genera
 rōō, meteoris, ubi vapores et exhalatione frigidiore, et
 et tota fere nōa mutāo, atq: hoc fit in Vere, ubi
 pori terra aperiunt, et humori et hyberni, nivibz,
 residuo calore solis augete pēna evolandū dāi
 faullas, nec n̄ in autumno, ubi et residuo calore
 terra impreso p aestate vapores magis exibōr et eleva
 ntur: qō p. haec igitur s̄ nōa, moa, coa, long, et
 tempora meteororū. iam ad ista meteora explianda
 transiō et fit

De
 Meteoris igneis

Cum meteororū long fit terra aqua et aēr, hōi am eā magis
 admixta veniōt, q: oculis videt, et in aēre sunt, de meteoris
 igneis p̄m̄ indizare incipiōt, circa qua

Q. i. quid sit Cometa

Ante responde suppo Cometas alios ee veros, de q: q: 116
 hūi quorūm, alios appēntes t̄m, ex conjuncta per
 penduntari p aliqua stella ita, ut exhalāo purior
 ac rarior, splendore sūp̄mi stella recidret ad pedes,
 et cuius reflexione apparet Cometa, insuper suppono
 Cometas alios ee comatos, id e Robentley, figuratim
 alios Barbatos, q: p̄ h̄c Barba referent, et alios
 rotatos, qui appēnt longo p̄mote p̄p̄ se extēp̄.
 hōi supposito

117. Cometarum exhalationes calidas sunt et pingues
In Suprema aeris regione aersa, et ipsa stella
apparet. Sic autem quod si exhalatio calida sua et
pinguis, bene namq. sciendum est quod illius differe. Vari
exhalationes, sicut dicitur in philosophia, si in terra mocha
fuerit et ferilis, exhalatio eius pariter ferilis, et
arida erit, si vero terra aliqua fuerit sulphurea
et bituminosa, exhalationes eius flosae sunt et pingues,
nec nisi difficulter calore solis dissolubiles, repente
fiscopitabile modo, atque ex tali exhalatione in gravi
copia usque mediam aeris regionem attracta, atque ibi per
frigus aeris condensata, sic vellemus elevata, tunc tunc
radiis solaribus aut fulmine aersa oritur cometes,
pro tenuitate sua durat aut durat, aut itaque
disparet. Tali exhalatione calida sua et pinguis
igitur ita elevata et aersa cometa est, et inde quod
quod cometes caudatus, barbatus aut crinitus apparet
transfundi. Iste in ista materia seu exhalatione, quod et
pro sua densitate aut raritate variis coloribus exprimitur
et variis figuris, et illuminatione efformatur.

118. Cometarum autem in ista regione cometarum varia
mala oriri, fieri terra motus, tempestates, morbosque
effertur, sicut et notatur, si in tanta copia exhalationis
sunt, quo terra poros egredi non valeat, terra guttunt
et sic fiunt terra motus, qua consuevit avolare
in altum, unde cum harum exhalationum materia sitissima
et pinguis terra pars, suo nucleo terra pinguis,
et ferilis sit, inde flammis, sicut vero exhalationes
dura in aere veniunt, flosae et bituminosa

ptes auerduant, ~~res~~ relinquit, aridij et auerfione oring
 donec portis, quore ha in ventos resolvunt, et
 inde tempestates, ac tard u' n' fupr. inegralia fefofa
 noa in foneba auerduant, repduat pte putrefcunt,
 ingruunt aere, vnde agrotine et mors.

Porro moty cometarum si in fuperiori aeris regione
 fuerint, raptu colom puenire pnt, & apprix fubi
 dominanty. ex huj pnde facile videre e, cur
 rgn terris vifuy impere cometes, B. Paul. P. Damasc.
 lib. 2. de fide ortho: c. 7, cometa dei imperio
 certis temporibus gllant, rursusq dilabunt, ut fud:
 independe fcleritibz vny ultione pfigent

Q. 2. quid fit tonitru, quid fulgur, quid fulmen? 119
 Q. Tonitru e vehementer sonus ab exhalatione intra
 densa nubem inclusa, eaq motu suo diffrumpente
 cactus. Fulgur em e ifta talis exhalac auerfa
 e nube erumpens et corruptans, quo si fufofa fuerit
 et magno impetu ex laterali aut inferiori pte
 nubis erumpat, in terra avolat et fulmen dicit.
 Sciendum namq pmo qd exhalac calida et fida
 si puenit ad rda aeris regione a vaporibz
 fme gurgentibz et gurgentibz in nubz includatur,
 e queis erit quarens & per motu & per anti
 periffafin inflamet, atq ita nubem rumpat,
 vnde fonibz oribz quem tonitru vocant,
 auerfam vero exhalatione nubem taliter diffrumpent
 et fonant fulgur dicitur aut fulmen, si rrimy:
 exhalac ita fufofa fit, ut in terra debrudat.
 vnde fciendum e 2. fulmen n e lapidem,

ut vulgo dicitur: licet quod et lapidei que cursum
videntur ex crepitationibus ex halationibus intra nubes
induratum semel verat, ubi ex effectibus fulminum cecidit.

120 Tonitruum alia magis sonora et alia crepitatione alia
gasi mugitus sonus, oritur ex atensione nubium, aut
carum rarefactione, quo per inclusam ex halatione rumpuntur
aut gas illa includuntur, si est densa, et obliqua
longa et si vero rupta sint, crepitans sonus erit,
si rara sonus dabitur sonorus, sere argenteo compositus,
quo cetera crepitat, et quo densior est, eo obliquior
reddit sonus. porro quod fulgur est sine sonitu sine
tonitruo, hoc est, quod nubes ita densa est, ut ex
halatione exolat sonus cecidit, egra et tonitruum sine
fulgure dari inde puenit, quod ex halatione nubes
disrumpens auersa redit, sicut quod neque
eius emittit.

121 Q. C. quina sunt affus fulminum?
Q. eos ita suspensos esse, ut si vis a se ferant
dant: nam in sole integra morente crumena
et vagina illa, parum et gladius in lea
operantur absumunt, et et opa horum fide in
pulverem operant, abque minima indigunt aut septem
lapideis, imo si Plinius in hoc fides habenda est
Marta Marcia mulierem Romanorum principis
filium in ubero peremit illa matre, vivit ea fuit
in dolis illa dolis, imo et quod Joly aperit
in cinerat, quod in vivit diffundit. nil ergo et hanc
effectum eos quodam modo dari potest. nam quod integra

in aëre et vagina, porum et gladij q̄sumatur
 evenire p̄t ex lenitate et subtilitate palmirij, qua
 nobis nota ac multu porosa facile pervadit, quia
 vero q̄densata et poru porosa ut argentu est
 aut gladij, si inveniat, quia est p̄t ita p̄meare
 p̄t, q̄n inleatet, et ita q̄sumere p̄t, q̄t q̄sumat
 crumet aut vagina p̄ eod r̄o est utra h̄ois opa
 q̄terant in l̄arib̄ vestib̄, aut vinu confugari claso
 solis in om̄ in tali cōn. resister̄e humiditate vini
 p̄t rare fiunt, et sui gr̄iva incisione ex-
 p̄t̄ per poros ingresa fulminij r̄m lapalos. q̄v.
 Mater int̄ta filij p̄m̄ere q̄eat, utri p̄t ex
 venore matris, quo q̄eso filij eo citij ob̄ p̄i teneri
 dudine aecat, et et et maiori q̄lesioni robore
 qua mater utij maḡ sustinere p̄t q̄n filij tenet̄,
 land̄ inuenerat̄, solij aserib̄ vinu n̄ diffluere r̄o
 e p̄t, q̄ ligni ciner̄, vehementia caloris in extim̄,
 h̄m̄ p̄t̄ p̄mitti et ita q̄si in cōm̄ concōti vinu
 q̄si ante circumdant, atq̄ ita n̄ diffluat impediunt.
 Consultu vitandi fulminij periculū ā apertas et
 venti trutinās ingruente tempestate claudere
 fenestras, aut in platea p̄stabile, q̄m̄ p̄m̄it̄ aq̄s
 fulgere mobile p̄are, alias namq̄ facile evenire
 poterit motu suo comoto aëre fulmen et disidum
 a se abstrahere eo ferē mō quo videm̄ sunt ita,
 p̄cula q̄t̄iq̄s p̄de gradiente. It̄ qui
 h̄m̄ q̄ra fulmen q̄ferre
 aquilana pennas, p̄t̄, maris vituli, aut
 capri hyacinthi, at an veritas, p̄t̄ deidere
 diffiule ā, a p̄m̄it̄ ego mihi credo munimen bonu

122

confusa et prae illa iaculatoria in efformatione
Cherorum tituli triumphalis in fronte G. N. P. P.
tituli triumphalis defendat ne ob oibz malis P. et
hoc de tonitru fulgure et fulmine dicta sus-
sistant.

129 Q. A. quid sit ignis volans, lancea ignis fatuus,
Draco volans, stella cadens et Pirus errans?
P. Breviter id ignis perpendicularis sit exhalatio aerea
Cerebra in altis columnat referens.
Lancea et exhalatio aequalis in lata, sit in altis perata
aerata et immobilis, ut sui propriis gressibus.
Ignis fatuus et exhalatio aerea et pinguis super terra
quam plebei deambulone aut virum ignibus diuunt
eig nasa et pinguis pinguis et grati, exhalatio ita
ut sursum volare nequeat, sed in motu aeris super
terra hinc agitur, unde in fugiente a tergo
squali aer ad impediendum vorum, et in ignis fatuus
insequitur, ut praeter se, ut praeter se adherens
legit et ortu eig et terra pinguis et humoribus
abundante, unde fere ordinarie hic ignis oritur
in cimiteriis, montibus, macellis, et locis reorum
supplicis deputatis, ubi humore cadaverum eorum
putredine pinguis, sitis exhalatio promovet.
Draco volans et exhalatio subtilior, quae per frigus
nubis aurrentibus inuolat, et statim in frigus
draconis per aere volantis. stella cadens et exhalatio
in longum extensa, et facile aueritatis sulphurea, quae in
in altis solit, auerit, et fuma celeritate veris nos consumit, per
quo fectam cadere arachniam. Pirus errans et exhalatio sitis in lata

nec in plene discernere seu scilicet valeant. Partia sunt
 et plures imagines solis orta ex reflexione solarium radiorum
 in nube aquosa et latera solis apparente a parte solis obversa
 translucida, a tergo autem densa et opaca, que ad instar
 speculi accepta imaginem reflectat, atq; adeo plures solis
 apperere efficiunt. atq; hoc principalia sunt meteorora lucida,
 nunc quo humida et terrea sint expluabit.

Partis Octia

125 De Meteoris aqueis et terreis
 Q. 1. quid sit nubes, quid pluuia etc. Nubes videtur esse vaporum
 in aqua resoluta guttatim descendente. ex pluaribus vaporibus
 aquis abstanti reuertuntur ad aeris regnum, tunc tunc ob naturam
 loci frigidi aut ob frigiditatem aquarum, que conuulsa sunt galeas
 reperare solent, conuertunt paulatim congelantur frigore, atq;
 solidi in nubem densantur, urgente tunc frigore expletur
 rubicundus color, et tandem in yris aqua frigiditate, res uig. grassate
 nisi ventis impediantur, nubes descendit et pluit in quibus tota massa
 cadente, nisi forte nubifragium foret tunc guttatim in are nubes in
 infinitas partes dissidente, hanc aquarum descendenti dicitur in
 pluuia, imbre, et nimbus si enim gutte raris sint et lente pluuia
 si frequentes et minutas imbre, si vero gutte grandes sint et
 frequentes et nimbus appellatur.

126 Q. 2. unde ueniat quodammodo sanguis aut et animal-
 ium, terra trinitas pluuia etc. Q. Licet sitinde eiusdem
 effectus et sagarum opera, et hoc si disponente ad aliquid
 Lyopardu insolitum fieri certum sit, nobile tunc quodammodo
 Q. est vapores et terra rubra extrahantur, et ad instar
 sanguinis, si pingues siccis et oleosis vaporibus fuerint
 et instar liquoris alimius facile pluuia se poterit, imbrat
 sunt colore in parum quodammodo tribuit maior et minor extrahantur
 adusis a sole in are facta. animalculi v: lana
 et trinitas pluuia quodammodo quodammodo per attractionem

7. si montes, pagi et fluvii magis viciis appareant quoniam
 et 8. pondus crisolium in horreis et solis sublegetur, dem-
 pstrati pluvii ab hoc de signis pluviarum. iam
 7. quid nebula nix et grando? Nebula est vapor
 crispior ex humida terra orbis quod sua gravitate ad
 seipsam ducit in plume terrae non est in ultima aëris regione
 modice elevata terra caligine nebulosa circumfundit. quibus
 in nebula quibus brachi in altum et densari in nubes dissolvenda
 in pluvias, inde nebula elevari pluviam cognoscitur si per
 in nebula non elevari, sed per radios solis densari deprimuntur
 ad aërem tunc, ab hoc serena auguratur tempestates nebula
 in autumno fructus faciunt maxime botros, vitis, pisin
 vere sua aëre et fructus fructibus et floribus senectis
 plurimum nocent, quia sua fructus ab eis sumuntur
 Nix et nubes friabili densitate congelata priusquam in aqua
 solvantur. grando autem est pluvia in eadem congelata
 et aliquid ex halocanis terre seu admixtus stat
 antequam pluviam friabili densitate con-
 gelat, id est, moliter congregat in partem farina veri
 facti, tunc decidit et in floccos dividit, quos, si
 in terra decidunt, nilem appellamus, si vero
 nubes in dat in frigus non adeo intensus, et ita
 dissolvitur, iuxta dicta pluvia est, quod deinde si
 inferiori parte per prodeum frigus denuo con-
 gelat, in lapidulos transiit et grando vocat.
 Tandem autem sua albedo nivis oritur et frigore nubem
 congelante, sunt et calce nigra, ita frigus albu
 coat colore. nivis quibus pluvius est salubritas
 est in pluvius, qui hyemes serenas optat,
 pro arboribus vota facit: nam nivis quibus

semine intra terra quiescit et a gloria hyemis debi-
tate pervertit, ut adveniente vere facile in flore
paululare possit, mox nivis nubes et ggelata, fra-
gela. effus. et frigus.

Q. 21. quid sit ros, quid pruina, quid glacies. | 29

R. ros est vapore exiguo et subtili paululu
a terra elevatu, qui sereno noctis frigore moderato
condensat, et descendit in filas, maxime quod in loca vallofa
et humilia, in montibus enim ventis et per vias facile
disperari potest vobis vapor subtilis; unde quod dei a. P.
P. rori apuloz, quod humilibus sese erudit, superboz
reputat. Pruina pariter nil aliud est, quam ros ggelatu,
qui nimis inferiori frigore magis congelatur, sive quod foras
ita ut fuerit nivis, induat. pruina plerumque admixtas
sibi plures terreos, salsos et flos, unde resoluta roris solentibus
satis nocere frugibus. Glacies est aqua ggelata et ggelata
frigore ob admixtas salatas, terreas, fr. qui cum
Plinio putant, glacies per multa secula ggelata in
sive in vasis, ut a longe pluribus et regor ggelata
boreale experia. ceperat ex frigore cepit glacies
a ibi ggelata.

Q. 22. unde salitudo et assu maris? R. plures salitudo | 30

marinis caas et pabellu, fluentes. p. in peris prudentia
dno, q. ut vicia salia variis piscium genera nutrire
aqua marina voluit, ubi ggelata induanda est salinam
quasdam sapore indidit vobis marinis in vasis congregati.
2. vicia exhalatione et vapore ex terra aquis subiecta
emergentes, et vi caloris adustas, humidum est exhalatione
suis et adusta commixtu salitudo efficit, ut in sudore

La Arimis Saliva et urina videre et, et Glis comitibus
veri salis et minerali, et venis salinaribus in profundo mari,
pabulis comunicati, inde et experia videtur ab aqua
marina sol usuale segregari et resolvi pot. et hoc
3° l^o caa corinuthum recte adfirmat eam salpatriam,
aqua marina.

131

Q. 2. An mare stabilis puenire a luna p hoc igitur virde
aliqua occulta impuul aquis roae cuius agitabile currunt
et reuertunt a calore opposito ad eam oppositu, et colligit
ex finit ad amala vultione maris, ad eam i vniue
die ppatio mare bis ppatit et bis reuertit pta zelnit luna
auctus et recessus ad nro meridionu et nro oppositu: cres
cente luna crescit tumefere mare, luna ad puenit
occedente sumy et nro humor a, luna decrescante humor
et maris decrescit, luna occedente humor desinit, ut alia
plurim experia, quae in pardenale nro ppatit, et aliis legi
papat, piam, ppatit, qd luna fit vperu humidis
impersans, ut plurima medicoru experia certulat: merito
qd a luna dominari dicitur mari.

132

Q. 7. quoniam sit origo fontium?
A. in varias dicitur pmpue ee originet fontium
nam p separte arte p meteororu c. i. v. multi fonte
ae flumina oruunt ex vaporibus, qui in finit terra
concreuant in aqua. 2do, ut couise pti con
uertunt, multi fonte pnotuunt ex pluuu et nruibus
liquefactis, infra coabitale terra, quales pluuu
dari experia comperit et, per visuras et rinas
reu in cisterna receptis et obseruatis. Cetero aqid
pripalime pluuu fonte originet suat dnuant ex mari
ut testit P. Thom. cu plurim P. S. B. B. et qd pferunt

ad s. Sicut aqua quae Caly: i. raone reddent, una mare
 est fluminibus in se recedantibus n̄ exsuperet, aut
 effluat dicit ad locum unde descendit flumina, reue
 ritur, ut iterum fluant. propagantur om̄ aqua maris
 per tot millia locorum quibus est mari, & uig. flumina
 et refluxu n̄ solum quibus flumina propagat feriat, &
 et per terra cavitate, in altior, monte, fella plurimum
 ex quibus fontes colligunt: atq. loci et eas a, id
 aliqua aqua salinosa sint, alia deventata et
 pura, r̄ta in per cavitate salinaria, fonde pro
 fluenta, salferre sua q̄ferunt salte remissa,
 ha veri per puriore, terra venula, diffuente n̄
 solum salferre sua amittunt, & sequitur alius salferre
 fortium sapore balsamum

Q. q. quid sint mineralia? R. mineralia ē pro inacta
 mixta, s̄ta ex halitu humido intra ista terra visere pro
 quata: s̄ta salia mineralia & pluri, s̄ta metaalia, sil: et n̄
 metaalia, metaalia s̄ta q̄ liquor et s̄ta horu p̄cipue q̄.
 minis: aurum, argentum, aes, ferrum, plumbum, stannum et argentum vivum.
 ex quoru comitate reliqua sunt. n̄ metaalia s̄ta quo i liquor
 ut s̄ta s̄ta lapides, marmor, gema, et cetera mineralia s̄ta p̄cipue
 sol ad ignis s̄ta s̄ta nec n̄ omnia s̄ta s̄ta.

Q. q. quid sint venti et quotuplex? R. Ventos rebe dicitur ex
 caliditate calida et s̄ta in transuersu vehementi agitacione
 comota. ita Arctus et Peripat. comota, s̄ta s̄ta
 ex eo, q̄ quo frigidiore terra s̄ta caliditate, et s̄ta s̄ta
 quibus sint venti, ita observans q̄ venti s̄ta orientis
 ex fundo maris, qui excitant tempestate, s̄ta s̄ta
 q̄ et n̄ sint in alio consistere, q̄ in s̄ta s̄ta
 caliditate ex fundo maris dicitur. Vires impulsiva
 vectorum p̄cipue s̄ta e. s̄ta in s̄ta s̄ta venti

ex violenta terra rupta per exhalatione facta, qsi
 frequenter quocumq exhalatione, et ita ventus coart: nedia
 galle aliusq apri saliu exhalatione motiui. altera e pl
 et quid magis opportuna, qua p hly addunt, et al vity et
 ad qpraria calidi: et frigidi, qua kalitq terrefere furful
 ad 2da vly aeris regna pparati sua natura levite,
 frigora aeris vero represi violentex utray galle frigido
 et colido sibi invicem resipiente, land triumphante frigore
 vasto impetu repulsi in transuersu agunt, et ita
 rabi ventus. Sic in transuersu, impadit en ea in
 feriori. Ne levity exhalatione exhalatione descendere, et ex
 altera pte frigg aeris ascendere, ac pnda in transuersu
 n per linea recta ferri pl. Ventorum numerq maior et qm
 q hic aut ptealiq mentis fuerit, vnde sufficit q ptealiq pte
 4 multipliciq numerari gemino hoc versu qstantos.

A super ab axe sunt Boreas, furit Eurus ab ortu.
 A super amant mediu plet Zephyrus cadente.
 A septentrione igitur flat Boreas, ab ortu Eurus a meridie
 super ab orasu q est hinc qua de ventis, et vlym de neboris
 sufficiant.

104

quaterat amato explicare libros de generatione et corruptione a b n
 et gratiosina Rosulij sollicitudo, ne fieret capitali periculum,
 et instituto interdixit, qpra fatidit n niter cu pteina corat
 quostiq aut in libri de aa, ad in artibz aut explicande
 aut explicata iam sint. vnde igitur hoc de nro opione ad huc
 nota, cam ad n ce, qm augmentu habituu aut qualitat pnt
 supra remipio aliud n est, qm deficit et deerecentu habituu
 aut qualitu. qno am hoc augmentu fiat, vnde pba c. Dri adduo
 qui p. 2. q. 3. f. a. 2. ait. Ruziqm augmentu habituu et aliaru
 qualitu. Et per additioe hia ad hia, p hly per hoc igit
 pte magis e ming particeps eand hia. hoc e per minore
 racione et inestipia aliusq tra in pte. poro inestipio
 amplior per q gradq ita, ut qm pnt hly ag apud hlos multu
 laudarery p pte qm ut novam dicerery, hoc notat hly.

Disputatio